

Research Paper

The multi-dimensional comparative evaluation of the components of the quality of life of local residents: The case study on cities of Fars and Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces

Ali Hosseini ^{a*}, Ali Saberi ^a

^a. Department of Human Geography, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Keywords:

Urban growth,
Quality of life,
Upgrade to the city,
Village-city.

Received:

14 July 2022

Received in revised form:

2 October 2022

Accepted:

5 January 2023

pp.1-22

ABSTRACT

In recent years, improving the quality of life has become one of the most important goals of urban planners. One of the fields of manifestation of this concept is in the villages-cities. The process of upgrading rural settlements to cities, as one of the main policies to improve the quality of life in rural areas, has caused many villages to be upgraded to cities in the past decades. In this article, a multi-dimensional comparative evaluation of the components of the quality of life of residents has been done with an emphasis on the policy of upgrading the city in the researched areas. A statistical test was used to evaluate the residents' satisfaction with the quality of life in two periods before and after the upgrade. Analyzing the descriptive statistics shows that the upgrading of the settlement has not been able to cause satisfaction in Masiri and Sepidar cities. While Bostan has relative satisfaction and the coupon is in the best condition among the four cities. According to the median test, the two cities of Kopen and Sepidar are in the best and worst conditions in terms of satisfaction with the performance of the municipality. Also, according to the Chi-Square test, Masiri and Sepidar cities before upgrading and Kupan and Sepidar cities after upgrading the settlements have the best and worst conditions in terms of residents. Among the reasons for the weakness in the cities of Masiri and Sepidar, we can mention the weakness in the performance of urban bodies in the field of improving access conditions, lack of proper access, lack of proper transportation system, improper access to gas stations, lack of desirable changes in various economic fields, including employment and residents' income, etc.

Citation: Hosseini, A., & Saberi, A. (2022). The multi-dimensional comparative evaluation of the components of the quality of life of local residents: The case study of cities of Fars and Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces. *Journal of Geographical Urban Planning Research*, 10 (4), 1-22.

 <http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2023.345085.1712>

* . Corresponding author (Email: a.hosseini@ut.ac.ir)

Copyright © 2022 The Authors. Published by University of Tehran. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Quality of life is an important element of urban life, which aims to improve the lives of citizens by enhancing their satisfaction. The expansion of this concept has led to different aspects of human life and have an impact in different domains. One of the demonstration fields of this concept is in small towns and villages-cities. Today, the modernization of rural areas into cities is one of the main policies to improve the quality of life in rural areas has caused many villages to become cities. For this reason, in view of the increasing expansion of these settlements and also the great reception that has been accorded to them in Iran, the purpose of the current research is to examine the quality of life in four cities of Kopon, Masiri in Far, and Boostan, and Sepidar in Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad provinces. As many rural areas have become towns in recent decades, it is necessary to pay attention to their quality of life and to compare the satisfaction of the inhabitants with their living conditions, before and after regulatory improvement; because in many cases, such action takes place without desirable and satisfactory changes, and often, it is done in order to improve the settlement without any planning. So, in this research, we are looking to verify people's satisfaction, after the improvement of the facility.

Methodology

The statistical population of the research includes people who live in these cities. The result of this inquiry was collected in the library and the field research. In the field method to evaluate the views of citizens of two provinces regarding their quality of life. Within the two periods, before and after the improvement of the regulation and their satisfaction with the measures, the researcher's questionnaire was used, which brings us to 360 questionnaires (based on the population of the cities studied, this number was allocated among them and collected) was distributed amongst the citizens of these four towns on the basis of the Cochran model and in a

simple random manner. Upon verification of the validity and reliability of the questionnaire, the Cronbach alpha method was used to measure the reliability of the questionnaire and each of its indicators based on expert views. Therefore, considering that the Cronbach alpha coefficient in this search is above 0.7, it may be argued that the questionnaire is sufficiently reliable and that the internal correlation between the variables is high. Furthermore, according to the aim of the research, which is to examine the quality of life in the four cities mentioned, and generally, to compare this important issue in two provinces in the two periods, before and after the upgrade to a city, and to investigate the process of change and the level of citizens satisfaction with this measure, using SPSS software and Descriptive Statistics and tests such as the Median Test and Chi-Square, the Kruskal-Wallis test, and the Spearman correlation, the quality of life in these towns was analyzed.

Results & Discussion

The results of the research show that; people in four cities have different levels of satisfaction with their quality of life in two periods before and after improving the facility. In such a way that the analysis of descriptive statistics during the period before the updating of the regulation shows that, satisfaction with the quality of life in the town of Masiri is the best among the four cities, Boostan is also more attractive than Kopon and Sepidar. During the post-improvement period, we observe significant changes in the inhabitants of four cities. Based on the Median Test data, the level of satisfaction with municipal performance differs in four cities; in the city of Kopon is in the most favorable conditions (high median: 71) and the city of Sepidar (high median: 7) is in the lowest sequence. In general, the results of the statistical tests show that the cities of Sepidar and Masiri are in a bad state. In those cities, the situation is not conducive to improving access conditions, and a lack of adequate and appropriate access has resulted in resident dissatisfaction. Also, the lack of

transportation system and inappropriate access to fuel stations, lack of quantity and quality of access to various urban installations, and the lack of favorable changes in various economic domains, including the employment and income of residents, are other issues that have caused significant dissatisfaction among the people who inhabit this space. Based on the results of the investigation, measures have been taken in the two districts of Kopon and Boostan that have been able to influence the level of citizen satisfaction before the establishment upgrade. The results of the research show that the measures taken in the cities of Kopon and Boostan following the improvement of the establishment were able to satisfy the residents, in such a way as to classify these cities as first and second respectively, during the period before the regulation upgrade, the conditions were different and the city of Kopon was the worst of the four cities in terms of prioritization, and in the city of Boostan, regardless of the relative gratification, there were also frustrations. This problem demonstrates that the modernization of settlements in these cities has been achieved with better planning and targeting.

Conclusion

Research analysis shows that, in the cities of Kopon and Boostan, residents are satisfied with the measures taken to improve the facility and, their quality of life. Among the reasons for the substantial improvement in citizen satisfaction in these two cities, can be the expansion of service and welfare facilities and the appropriate and optimal access of citizens to these services, the existence and sanitary of health and treatment facilities, improved employment through convenient communication in both cities and connection to the main artery. The connection between the south and the southwest of the country; played an important part in the prosperity of employment. Enhancement of the existing economic capabilities of the two cities, Improving and promoting infrastructure, including proper access to fuel stations, roads, and potential capacity to deliver

services to the sphere of influence, which played a very important part in the equilibrium of the spatial space network, etc. Whilst in the cities of Sepidar and Misiri, residents are not satisfied with the current situation, as a result of being transformed into a city and the actions taken. One of the reasons for this infirmity is the function of the city in terms of improving access conditions and the lack of appropriate and adequate availability, lack of proper transport system, insufficient access to gas stations, and the limited amount and quality of educational facilities. Lack of favorable changes in various economic fields; including the employment and income of residents, as well as lack of attention to gender, etc. A challenge that has had a significant impact on intra-city migration in recent years.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

ارزیابی تطبیقی چند بعدی از مولفه‌های کیفیت زندگی ساکنان محلی با تاکید بر سیاست ارتقا به شهر در شهرهای استان فارس و کهگیلویه و بویراحمد

علی حسینی^۱ - گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران
علی صابری - گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

در سال‌های اخیر بهبود کیفیت زندگی به یکی از مهم‌ترین اهداف مدنظر برنامه‌ریزان شهری تبدیل شده است. یکی از عرصه‌های جلوه‌گری این مفهوم در روستا-شهرهاست. روند ارتقاء سکونتگاه‌های روستایی به شهر به‌عنوان یکی از سیاست‌های اصلی به‌منظور بهبود کیفیت زندگی در نواحی روستایی، موجب شده است که در دهه‌های گذشته روستاهای بسیاری به شهر ارتقاء یابند. در این مقاله به ارزیابی تطبیقی چند بعدی از مولفه‌های کیفیت زندگی ساکنان محلی با تاکید بر سیاست ارتقا به شهر در محدوده‌های موردپژوهش پرداخته شده است. از آزمون آماری به‌منظور ارزیابی رضایت ساکنان از کیفیت زندگی در دو برهه قبل و بعد از ارتقاء به کار گرفته شد. بررسی آمار توصیفی نشان می‌دهد ارتقاء سکونتگاه نتوانسته است باعث رضایت در شهرهای مصیری و سپیدار شود. درحالی‌که بوستان دارای رضایت نسبی و کوپن در بهترین شرایط بین چهار شهر قرار دارد. بر اساس آزمون میانه دو شهر کوپن و سپیدار در بهترین و بدترین شرایط از نظر رضایت از عملکرد شهرداری قرار دارند. همچنین با توجه به آزمون کای اسکوتر شهر مصیری و سپیدار قبل از ارتقاء و کوپن و سپیدار بعد از ارتقاء سکونتگاه بهترین و بدترین شرایط را از نظر ساکنان دارا می‌باشند. از دلایل ضعف در شهرهای مصیری و سپیدار می‌توان به ضعف در عملکرد ارگان‌های شهری در زمینه بهبود شرایط دسترسی، عدم دسترسی مناسب، نبود سیستم حمل‌ونقل مناسب، دسترسی نامناسب به ایستگاه‌های سوخت‌رسان، عدم تغییر مطلوب در زمینه‌های گوناگون اقتصادی از جمله اشتغال و درآمد ساکنان و غیره اشاره کرد.

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

رشد شهری، کیفیت زندگی، ارتقاء به شهر، روستا-شهر.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۴/۲۳

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۷/۱۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۱۰/۱۵

صص. ۲۲-۱

استناد: حسینی، علی و صابری، علی. (۱۴۰۱). ارزیابی تطبیقی چند بعدی از مولفه‌های کیفیت زندگی ساکنان محلی با تاکید بر سیاست ارتقا به شهر در شهرهای استان فارس و کهگیلویه و بویراحمد. *مجله پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری*، ۱۰ (۴)، ۱-۲۲.

 <http://doi.org/10.22059/JURBANGEO.2023.345085.1712>

مقدمه

بر اساس مطالعات انجمن برنامه‌ریزان شهری، جمعیت شهری در دنیا به‌طور پیش‌بینی‌نشده‌ای در حال افزایش است (Shamsuddin et al., 2012: 168). آمارهای در دسترس نشان می‌دهد که حدود نیمی از مردم جهان ساکن شهرها هستند و این روند در دهه‌های آینده رو به افزایش است (Royuela and Surinach, 2004: 549; United Nations, 2019). این افزایش شتابان روند شهرنشینی نه‌تنها شهرهای موجود را با گسترش فیزیکی مواجه ساخته، بلکه دگرگونی سکونتگاه‌های روستایی و گذار یا تبدیل آن‌ها به شهر را نیز دامن زده است. چنین پدیده‌ای، شهرگرایی روستایی^۱ یا شهری شدن روستاها نامیده می‌شود. در واقع مهم‌ترین جنبه و پیامد شهرنشینی شتابان و گسترش فضایی و پیش‌روندگی فیزیکی شهرها، انضمام روستاها به محدوده شهرها و تبدیل مراکز روستایی به شهرهای کوچک است (ایزدی و نوذری، ۱۳۹۲: ۷۸)، که باهدف توازن بخشیدن به نظام سکونتگاهی، مهار رشد ناهنجار کلان‌شهرها، کاهش نابرابری‌های منطقه‌ای و دوگانگی شهری-روستایی، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، بهبود کیفیت زندگی در نواحی شهری و روستایی و کاهش مهاجرت روستائیان به شهرهای بزرگ صورت پذیرفته است (رحیمیان و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۶). تبدیل نقاط روستایی به شهر^۲ به‌طور چشم‌گیری در کشور ایران پویاست، به‌گونه‌ای که با توجه به شلوغی بیش‌ازحد شهرهای بزرگ و مشکلات ناشی از آن، هزینه‌های گزاف احداث شهرهای جدید و عدم موفقیت کامل آن‌ها و همچنین تقویت شهرهای اقماری که خود در درازمدت منجر به تمرکزگرایی و فشار بیش‌تر بر مادر شهر می‌شود، مسلماً یکی از بهترین ایده‌ها جهت تمرکززدایی و توسعه همه مناطق کشور و تقویت یک شبکه شهری منظم، ایجاد شهرهای کوچک^۳ است (دربان‌آستانه و محمودی، ۱۳۹۵: ۲۰۰).

برخی از صاحب‌نظران اعتقاد دارند که توسعه شهرهای کوچک می‌تواند به‌عنوان راهبردی برای توسعه منطقه‌ای موردتوجه قرار گیرد. شهرهای کوچک ایجادشده به‌عنوان پایگاهی برای انتشار نوآوری‌ها و فناوری جدید مورد استفاده قرار می‌گیرد (Abou-Korin, 2014: 381). در سال‌های اخیر، افزایش مراکز شهری با ترویج روستاهای بزرگ و مستعد به‌عنوان یکی از سیاست‌های اصلی برای بهبود سبک زندگی روستایی در نظر گرفته‌شده است (Omidi et al., 2014: 196). امروزه در گوشه و کنار دنیا شاهد تأسیس شهرهای زیادی هستیم. اغلب این شهرهای تازه تأسیس روستاهایی بوده‌اند که به شهر ارتقا یافته‌اند، به همین دلیل کوچک بوده‌اند و معمولاً کم‌تر از پنج هزار نفر جمعیت دارند. شهرنشینی در این مجتمع‌های سکونت‌عموماً شتابان بوده و همین مسئله باعث رشد اقتصادی سریع این سکونتگاه‌ها شده و با تغییر در سبک زندگی آن‌ها همراه است (Blöh, 2008: 8). یکی از مسائل مهم در این سکونتگاه‌ها، رضایت ساکنان است. موضوع رضایت ساکنان جنبه مهمی در ارزیابی نتایج تحول روستا شهری است، زیرا این رضایت بیانگر تأثیرات تحول روستا-شهری بر زندگی شخصی ساکنان و جامعه محلی است (Liu et al., 2017; Ma et al., 2019; Sheng et al., 2017). با توجه به اینکه کیفیت زندگی^۴ دربرگیرنده شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، و کالبدی محیط شهری است که میزان رضایت یا نبود رضایت شهروندان از محیط شهری را نمایان می‌کند (Lambiri et al., 2006: 2) و با توجه به اینکه این مفهوم به‌عنوان معیاری برای سنجش میزان برآورده شدن نیازهای روحی، روانی و مادی جامعه و خانواده به کار می‌رود، ارزیابی آن در روستا-شهرها نیز دارای اهمیت زیادی است. کیفیت زندگی روستا-شهرها به‌عنوان چگونگی شرایط و وضعیت عینی زندگی خانواده‌ها در این سکونتگاه‌ها تعریف می‌شود (Pal & Kumar, 2005: 326). بر این

1. Rural urbanism
2. Transforming villages into cities
3. Small city
4. Quality of Life

اساس، توجه به این مفهوم و به صورت کلی ارتقاء کیفیت زندگی ساکنان در این سکونتگاه‌ها دارای اهمیت زیادی است. زیرا یکی از اهداف اصلی در هر تغییر و تحول شهری، مسئله نیازهای ساکنان و توجه به بهبود زندگی آن‌ها از طریق رفع موانع و با برنامه‌ریزی‌های مطلوب به منظور رسیدن آن‌ها به آسایش و رفاه جمعی است. با توجه به این توضیحات، اهداف پژوهش حاضر بررسی چند بعدی رضایتمندی از مولفه‌های کیفیت زندگی در شهرهای کوپن، مسیری، بوستان و سپیدار براساس عملکرد شهرداری، بررسی در دو برهه قبل و بعد از ارتقای سکونتگاه به شهر و در نهایت ارزیابی ارتباط بین کیفیت زندگی و محل سکونت ساکنان است. تا از طریق این مقایسه، میزان رضایت ساکنان و همچنین مطلوبیت تغییرات صورت گرفته در این سکونتگاه‌ها، با توجه به هدف اساسی و پایه این ارتقاء، که بهبود زندگی ساکنان و آسایش و آرامش آن‌ها از طریق اقدامات مطلوب است، مورد بررسی و تحلیل قرار بگیرد.

مبانی نظری

شهرها و روستاها به عنوان سیستم‌های مکمل و وابسته به هم (Ma et al., 2019)، همواره دارای روابط متقابلی بوده‌اند که این روابط می‌تواند به یک نظام عادلانه سبب شود که حاصل آن رونق اعتبار دو جانبه شهر و روستاها است (موسی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۹). در این رابطه روستا-شهرها، اولین هسته شهری بلافاصل با نقاط روستایی قلمداد می‌شوند که هرگونه تحرک و فعالیتی در آن‌ها، نواحی و حوزه‌های روستایی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (میکانیکی و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۴). به تبع این ویژگی، روستا-شهر چه از نظر کیفی «عملکردی» و چه از نظر کمی «جمعیتی»، از جایگاه حد واسطی برخوردار می‌باشد که گاهی به روستا پهلو می‌زند و هم‌زمان جایگاهی را در نظام شبکه شهری طلب می‌کند (گودرزی، ۱۳۹۶: ۳۲). به صورت کلی، این فضای جدید را می‌توان مکانی در نظر گرفت که دگرگونی در کیفیت و کمیت شیوه زندگی از روستانشینی به سوی شهرنشینی را مدنظر قرار دارد و در عین حال به برخی از سنن روستایی نیز وفادار است. ولی به هر حال تصمیم‌گیری در حوزه روستایی را کاهش داده و سبب توسعه شهر محوری بر پایه حفظ برخی از سنن گذشته می‌گردد (رحمانی، ۱۳۹۵: ۴۳).

روستا-شهرها می‌تواند با توجه به شرایط موجود در هر شهر، نقش‌های متعددی بگیرند، ولی مهم‌ترین نقشی که برای این سکونتگاه‌ها می‌توان بیان نمود، انتقال، تقویت و توسعه در ناحیه تحت نفوذ روستایی است (زیاری و رمضان‌زاده، ۱۳۹۲: ۲۱). این شهرها می‌توانند ابزاری مناسب برای پیوند مستقیم و بی‌واسطه روستا و شهر باشند که نقش یک حلقه واسط میان نواحی روستایی و سطوح بالاتر سلسله‌مراتب شهری را بر عهده گیرند (شوهانی و کاکایی، ۱۳۹۹: ۷۸۰)، که هم به افزایش تولیدات کشاورزی و مبادلات میان شهر و حومه و مشارکت اقتصادی میان این نواحی کمک می‌کند، و هم می‌تواند در تعاملات گسترده اجتماعی و جلوگیری از مهاجرت به شهرهای بزرگ و رونق همه‌جانبه این نواحی موثر باشد (عنابستانی و صادقی، ۱۳۹۳: ۳۰). از اهداف تشکیل این سکونتگاه‌ها می‌توان به؛ تثبیت جمعیت روستاها و تشکیل منطقه‌های روستایی، توزیع سطح خدمات‌رسانی در سطح روستاها، تأسیس صنایع کوچک و بزرگ در سطح شهرهای کوچک، سرریز جمعیت شهرهای بزرگ منطقه، تمرکززدایی از مراکز شهری، توزیع فضایی سکونتگاه‌های مناسب و غیره اشاره کرد (گودرزی، ۱۳۹۶: ۴۱ - ۴۲).

یکی از ابعاد حیاتی توسعه و شکوفایی شهری که شمار زیادی از محققان به خصوص در سال‌های اخیر درباره ادبیات آن مطالعه و پژوهش کرده‌اند، کیفیت زندگی است. در مورد کیفیت زندگی و جنبه‌های تشکیل‌دهنده آن اتفاق نظر وجود

ندارد، به همین دلیل هنوز تعریف واحدی برای آن ارائه نشده است. اما نکته‌ای که همه محققان در آن اتفاق نظر داشته‌اند، پیچیده و چندبعدی بودن این مفهوم بوده است (Tieran, 2016: 59; Faria Moroke et al., 2020: 108). به‌گونه‌ای که هر محقق با دیدگاه خود لایه‌های تشکیل‌دهنده کیفیت زندگی را برشمرده و سعی در تعریف آن داشته‌اند (زیاری و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۸).

رشد شهری در قرن بیستم سهم جمعیت شهرنشین را به‌شدت افزایش داد و شهرنشینی را به شیوه غالب زندگی تبدیل کرد. اگرچه شهر و شهرنشینی خود یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رفاه و توسعه اجتماعی و اقتصادی محسوب می‌شود. اما رشد شتابان آن می‌تواند بر خورداری از امکانات اجتماعی و اقتصادی را کاهش دهد، و از این طریق پیامدهای آن به‌صورت کاهش سطح کیفیت زندگی در عرصه‌های مختلف شهری نمایان شود (حیدرخانی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۰۷). بنابراین در دهه‌های اخیر این رشد بالای شهرنشینی و افزایش نقاط شهری، بهبود و ارتقای کیفیت زندگی شهری را به یکی از اهداف اصلی سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری تبدیل کرده است (Brezlay & Gilderbloom, 2005: 5). تا جایی که این مفهوم را می‌توان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های برنامه‌ریزان شهری در چند دهه اخیر دانست (Van Kamp et al., 2003: 85). امروزه مفهوم کیفیت زندگی شهری، نقطه کانونی بسیاری از پژوهش‌های شهری گردیده و مبحث بسیاری از مطالعات شهری را شکل داده است. این مفهوم معنای وسیعی در ارتباط با خوشبختی در جوامع دارد و هدف آن قادر ساختن مردم برای دستیابی به اهدافشان و رسیدن به زندگی ایده‌آل است (حسنی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۶۷). کیفیت زندگی شاخصی مهم برای بازتاب سطح توسعه اقتصاد شهری و زندگی اجتماعی است (Shahraki et al., 2020). بر این اساس در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته برنامه‌ریزان در تلاش برای نمایش جنبه‌های کیفیت زندگی در سطوح مختلف جغرافیایی هستند، تا از این طریق بتوانند راه‌کارهای بهینه‌ای را برای بهبود کیفیت زندگی در نواحی مختلف شهری از نظر شاخص‌های موردبررسی بیابند (ابراهیم‌زاده و قادرمرزی، ۱۳۹۴: ۱۴۰). اصطلاح کیفیت زندگی شهری تنها برای توصیف برخی از ویژگی‌های فیزیکی استفاده نمی‌شود، بلکه در آن تمام ارتباطات دوستانه، پویایی همراه با ویژگی‌های فیزیکی توصیف می‌شود. بنابراین تعریف کیفیت زندگی شهری به‌جای تعریف خطی و بسیار ابتدایی، بسیار پیچیده است (Din et al., 2012: 2). کیفیت زندگی شهری دربرگیرنده شرایط اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و کالبدی محیط شهری است که میزان رضایت یا عدم رضایت شهروندان از محیط شهری را نمایان می‌کند. مطالعه این مفهوم بر پایه این فرضیه بنیادین استوار است که محیط اجتماعی و فیزیکی می‌تواند در خوشبختی و رفاه مردم ساکن در یک محل تأثیرگذار باشد (رضوانی و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۴). اهمیت مطالعات مربوط به کیفیت زندگی در محیط‌های شهری از آن رو است که نتایج مطالعات کیفیت زندگی می‌تواند به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها، تدوین استراتژی‌های مدیریت و برنامه‌ریزی‌های شهری کمک کرده و درک و اولویت‌بندی مسائل اجتماعی برای برنامه‌ریزان و مدیران شهری به‌منظور ارتقای کیفیت زندگی شهروندان را تسهیل سازد. علاوه بر این، مطالعات کیفیت زندگی مردم می‌تواند به شناسایی نواحی مسئله‌دار، علل نارضایتی مردم، تأثیر فاکتورهای اجتماعی - جمعیتی بر کیفیت زندگی و ارزیابی کارایی استراتژی‌ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کند (فنی و واحدی یگانه، ۱۳۹۶: ۸۸).

بسیاری از محققان پذیرفته‌اند که کیفیت زندگی یک مفهوم چندبعدی و پیچیده است. (احدینژاد و نجفی، ۱۳۹۵: ۲۴؛ خادمی و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۹۴؛ Tiran, 2016: 59; Joseph et al., 2014: 33; Moroke et al., 2020: 108; Hosseini et al., 2023; و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۸۶) و مواردی چون زندگی خوب، زندگی با ارزش، زندگی رضایت‌بخش و زندگی شاد را در برمی‌گیرد (ابراهیم‌زاده و رحمانی، ۱۳۹۷: ۵۲). برخی از محققان کیفیت زندگی در مناطق شهری را به‌عنوان یک ویژگی

کلیدی تعیین‌کننده توانایی آن‌ها برای جذب سرمایه انسانی، افزایش دید بین‌المللی و تضمین آسایش ساکنان می‌دانند (Hosseini et al., 2022). برخی از پژوهشگران اعتقاد دارند که کیفیت زندگی مجموعه‌ای از نیازهای روانی، اجتماعی و خدماتی زندگی را تشکیل می‌دهد. برخی دیگر نیز این مفهوم را به‌مثابه احساسی در نظر می‌گیرند که فرد نسبت به رفاه خود دارد. این احساس ناشی از این است که میزان خشنودی فرد از شرایط گوناگون زندگی به چه میزان است (Javaheri et al., 2010: 144). در بیان کلی، مفهوم کیفیت زندگی یکی از مسائل نگران‌کننده و مهم جامعه امروز است و کاربرد آن، دستیابی به زندگی باکیفیت است. به‌گونه‌ای که این زندگی هدفمند و لذت‌بخش باشد، همان‌گونه که استور و لیون^۱ (۱۹۹۲) کیفیت زندگی را معادل احساس رضایت کلی از زندگی می‌دانند. به‌صورت کلی مفهوم کیفیت زندگی به‌عنوان رضایت از زندگی، خوشبختی و سعادت، رفاه و آسایش شناخته می‌شود و سطح تحقق نیازهای انسان را منعکس می‌کند (Zielinska et al., 2010: 1). کامپ^۲ و همکاران (۲۰۰۳) عقیده دارند که کیفیت زندگی از تفکر مرتبط با سلامت نشأت می‌گیرد و دیدگاه واحدی درباره علت آن وجود ندارد. همچنین کاستانزا^۳ (۲۰۰۸) آن را درجه رضایت در تجارب زندگی فرد می‌داند. وی ذکر می‌کند که کیفیت زندگی، شامل رضایت از زندگی در تصور خود و عوامل اجتماعی و اقتصادی است. همچنین طبق تعریف سازمان بهداشت جهانی، کیفیت زندگی درک افراد از موقعیتشان در زندگی در چارچوب نظام‌های فرهنگی و ارزشی است که در آن زندگی می‌کنند، و با اهداف، توقعات، استانداردها و دغدغه‌های آن‌ها ارتباط دارد (منصوریان و عظیمی، ۱۳۹۸: ۱۲۸).

روش پژوهش

پژوهش حاضر باهدف ارزیابی رضایت ساکنان چهار روستا-شهر کوپن، مصیری، بوستان و سپیدار در استان‌های فارس و کهگیلویه و بویراحمد از کیفیت زندگی خود بعد از ارتقای سکونتگاه صورت پذیرفته است. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش، توصیفی-تحلیلی است. اطلاعات موردنیاز، به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شد. به این صورت که در روش کتابخانه‌ای از منابع متعددی از جمله کتاب‌ها، مقاله‌های داخلی و خارجی مرتبط، پایان‌نامه‌ها و سایر پژوهش‌های مطلوب برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد. در روش میدانی نیز اطلاعات موردنیاز که با استفاده از مجموعه شاخص‌های پژوهش (جدول ۱) که از طریق بررسی مطالعات مرتبط و پیشینه تحقیق جمع‌آوری و طراحی شدند، به‌صورت پرسشنامه و همچنین مصاحبه در محیط‌های پژوهش جمع‌آوری شد. جامعه آماری پژوهش را ساکنان شهرهای مورد مطالعه پژوهش تشکیل می‌دهند، که مجموع تعداد آن‌ها بر اساس اطلاعات آمارنامه مرکز آمار، ۱۷۰۰۰ نفر است. به همین دلیل و با توجه به فرمول کوکران، ۳۶۰ نفر به‌عنوان نمونه آماری این پژوهش انتخاب و پرسشنامه با شیوه غیر تصادفی-در دسترس، متناسب با جمعیت هر شهر جمع‌آوری شد. روایی پرسشنامه به‌وسیله ۱۰ نفر از متخصصان این حوزه و همچنین پایایی آن با توجه به آلفای کرونباخ با میزان اعتبار ۰,۸۱۴ تأیید شد. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. با توجه به نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، چون مقدار آماره Kolmogorov-Smirnov Z (۰,۲۷۷) در سطح معنی‌داری کمتر از ۰,۰۵ معنی‌دار است، پس می‌توان نتیجه گرفت که داده‌ها از توزیع نرمالی پیروی نکرده و غیر نرمال هستند. به همین دلیل برای آزمون مؤلفه‌ها از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده شده است. بدین صورت که متناسب باهدف پژوهش از آزمون‌های گوناگونی همچون آزمون میانه وستنبرگ-مود،

1. Stover and Leven
2. Kamp
3. Costanza

کروسکال والیس، همبستگی پیرسون و کای اسکوئر (خی دو) استفاده شد. شاخص‌های بررسی‌شده در این پژوهش، در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. شاخص‌ها و گویه‌های تحقیق

شاخص	گویه
اجتماعی- فرهنگی	موقعیت اجتماعی، احساس تعلق اجتماعی، امنیت فردی، مهاجرت، رضایت از زندگی، تمایل به ماندگاری در روستا، شرکت در گردهمایی‌ها و مناسبت‌ها، رضایت از روابط اجتماعی، مشارکت شهروندان، امید به آینده
آموزش	دسترسی به امکانات و خدمات آموزشی. کیفیت خدمات و امکانات آموزشی، تعدد مراکز آموزشی، افزایش سطح آگاهی عمومی
اقتصاد	اشتغال، اشتغال پایدار، اشتغال زنان، امنیت شغلی، رضایت شغلی، درآمد و پس‌انداز خانوار، میانگین درآمد ساکنان محلی، دارایی منقول و غیرمنقول، هزینه‌های زندگی، امنیت درآمد، فقر شهری
مدیریت	مشارکت‌جویی، عملکرد مدیریت شهری، برنامه‌ریزی‌های عمرانی و زیربنایی، عملکرد نهادهای اداری، توجه مسئولان به توسعه و عمران، حمایت‌های دولتی برای خرید مسکن
بهداشت و درمان	دسترسی به امکانات و خدمات بهداشتی، درمانی، کیفیت خدمات بهداشتی- درمانی، زیرساخت‌های بهداشتی- درمانی، حمایت‌های بهداشتی- درمانی (بیمه درمانی و غیره)
کیفیت مکان	بهداشت محیطی، نظافت و پاکیزگی، سامانه تخلیه فاضلاب، وضعیت جمع‌آوری و دفع زباله، کیفیت مسکن، کیفیت راه‌های ارتباطی، کیفیت امکانات خدماتی، کیفیت آب آشامیدنی، کیفیت خطوط ارتباط اینترنتی و شبکه‌های تلفن، برق و گاز، روشنایی خیابان‌ها و فضاهای شهری
زیرساخت‌ها و مجموعه دسترسی	دسترسی به خدمات رفاهی، دسترسی به بانک‌ها، دسترسی به مراکز فراغتی- تفریحی، دسترسی به امکانات حمل‌ونقل عمومی، دسترسی به مراکز خرید، کمیت مراکز و خدمات ارائه‌کننده خدمات، ارتباطات با شهرها و روستاهای مجاور، توسعه زیربنای شهر، دسترسی به ایستگاه‌های سوخت‌رسان

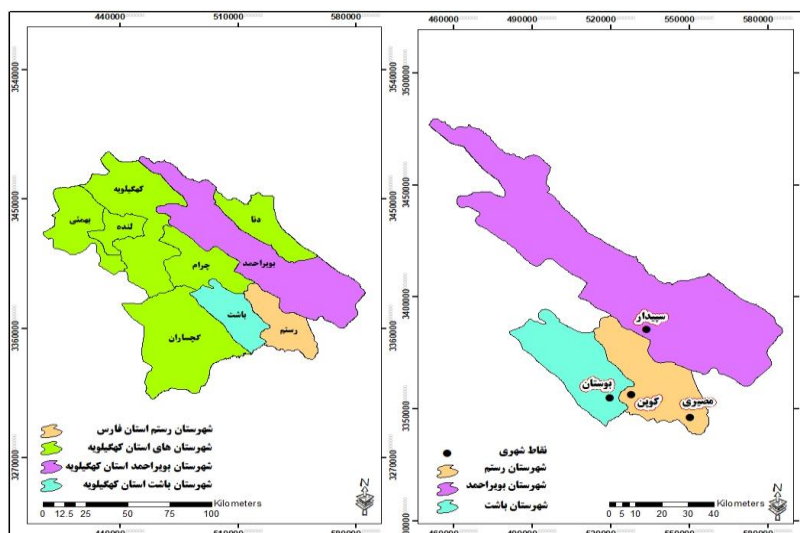
محدوده مورد مطالعه

دو شهر بوستان و سپیدار، شهرهای مورد مطالعه استان کهگیلویه و بویراحمد در این پژوهش هستند. سپیدار شهری از توابع بخش سپیدار شهرستان بویراحمد است که در فاصله ۳۰ کیلومتری شهر یاسوج و در محور اصلی یاسوج به دهدشت قرار دارد. شهر بوستان نیز به لحاظ تقسیمات سیاسی جزو شهرستان باشت در استان کهگیلویه و بویراحمد است. شهرهای مورد مطالعه استان فارس نیز شهرهای مصیری و کوپن است. شهر مصیری به لحاظ تقسیمات سیاسی جزء شهرستان رستم در استان فارس است که در ۱۸ کیلومتری شمال شهر نورآباد ممسنی واقع شده است و شهر کوپن نیز مرکز بخش سورنا در شهرستان رستم است. در جدول ۲ به توضیح ویژگی‌های شهرهای مورد مطالعه پرداخته شده است.

جدول ۲. معرفی و مقایسه اجمالی شهرهای مورد مطالعه پژوهش

استان	شهر	شاخص‌ها	توضیحات
		سال شهر شدن	۱۳۹۷
		جمعیت	در سال ۱۳۹۰ دارای ۲۶۵ خانوار و ۱۰۹۲ نفر جمعیت بوده و در سال ۱۳۹۵ جمعیت آن به ۱۲۴۸ نفر افزایش پیدا کرده است که از این میزان ۶۳۶ نفر مرد و ۶۱۲ نفر زن بوده است.
کهگیلویه و بویراحمد	بوستان	نرخ رشد	نرخ رشد سالانه و بعد خانوار در این شهر در فاصله سال‌های ۹۵-۱۳۹۰، به ترتیب برابر با ۱۴٫۲ و ۲۷٫۱ درصد است
		اقتصاد	با توجه وجود زمین‌های حاصلخیز، آب‌وهوای معتدل و منابع آب فراوان و همچنین با توجه به دسترسی مناسب به خاطر قرارگیری بر جاده ارتباطی جنوب کشور، بر پایه فعالیت‌های باغداری (لیموترش و پرتقال) و خدماتی (کارگاه‌های تولیدی، خریدوفروش و غیره) و سپس بر مبنای کشاورزی (کشت گندم،

		صیفی جات و ذرت	
سپیدار	سال شهر شدن	۱۴۰۰	
	جمعیت	بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ جمعیت این شهر ۱۸۰۵ نفر بوده است.	
	اقتصاد	با توجه به وجود دشتی وسیع و حاصلخیز و همچنین وجود منابع آب فراوان، عمدتاً بر پایه کشاورزی و باغداری استوار است.	
مصیری	سال شهر شدن	۱۳۷۸	
	جمعیت و نرخ رشد	جمعیت این شهر در سال ۱۳۹۰ بالغ بر ۵۸۳۰ نفر بوده است. نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که جمعیت این شهر با رشد چشمگیر ۵۴٫۹ درصدی به ۹۰۳۱ نفر رسیده	
	بعد خانوار	تعداد خانوارهای ساکن در این شهر نیز در سال ۱۳۹۵ برابر ۲۵۹۲ خانوار بود که با توجه به بعد خانوار در سال ۱۳۹۰ که ۱۴۸۸ خانوار بوده است، بعد خانوار در این شهر روند رو به رشد ۷۴٫۱ درصدی را تجربه کرده است.	
فارس	اقتصاد	وجود دشتی حاصلخیز و زمین‌های فراوان که قابلیت کشت دارند، باعث شده است که فعالیت اقتصادی اکثر ساکنین این شهر کشاورزی باشد. کشت غالب در این شهر گندم، جو و برنج است. در کنار کشت گندم، جو و برنج؛ ذرت، سویا و کنجد نیز از دیگر محصولات کشاورزی این شهر است.	
	سال شهر شدن	۱۳۹۲	
	جمعیت و نرخ رشد	جمعیت این شهر طی دوره‌های ۵ ساله متمادی از سال ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۹۰ به ترتیب؛ ۳۱۵۲، ۳۲۲۵ و ۳۲۳۷ نفر بوده است. با توجه به این آمار، این شهر در سال ۱۳۹۰ دارای رشد مثبت ۳٫۲ درصدی و در سال ۱۳۹۵ دارای رشد مثبت ۰٫۴ درصدی بوده است.	
کوبین	بعد خانوار	تعداد خانوارهای ساکن در این شهر در سال ۱۳۹۵ برابر ۹۰۹ خانوار بود که با توجه به این میزان در سال ۱۳۹۰ که ۸۲۱ خانوار بوده است، بعد خانوار در این شهر ۱۰٫۷ درصد بوده است.	
	اقتصاد	به خاطر وجود زمین‌های حاصلخیز و آب فراوان و همچنین قرارگیری بر شریان اصلی ارتباطی جنوب و جنوب غرب، منبع درآمد و فعالیت اصلی مردم این شهر، کشاورزی و کشت گندم، جو، برنج و صیفی جات و همچنین امور خدماتی (تعمیرات، خریدوفروش و غیره) است.	

شکل ۱. موقعیت شهرهای مورد مطالعه

چهار شهر باوجود اینکه از دو استان مجزا هستند، ولی دارای اشتراکات محیطی- جغرافیایی و فرهنگی- اجتماعی

زیادی هستند. از جمله اینکه سه شهر بوستان (کهگیلویه و بویراحمد)، کوپن و مصیری (فارس) هم‌مرز هستند و نکته جالب‌تر، مرز دو شهر کوپن و بوستان مرز مشترک دو استان است (شکل ۱) پس از نظر زبانی، مراودات و ارتباطات و تعاملات اجتماعی، فرهنگی و غیره نیز نزدیکی‌های بسیاری در این شهرها وجود دارد. موارد اشاره‌شده در کنار احتمال تفاوت در نوع مدیریت شهری، شهرستانی و همچنین مدیریت کلان استانی و نقش آن در میزان رضایت ساکنان با وجود تفاوت‌های نه‌چندان زیاد محیطی به خاطر نزدیکی شهرها (نزدیکی مشاغل موجود، منابع آب، ظرفیت‌های هر شهر به خاطر موقعیت قرارگیری و غیره) باعث انتخاب این شهرها شده است. در مورد شهر سپیدار نیز با توجه به فاصله نه‌چندان زیاد از شهرهای مذکور (وجود چهار شهر از دو استان مجزا در فاصله ۱ و نیم‌ساعته آن‌هم با ویژگی‌های جغرافیایی و فرهنگی نزدیک به هم ولی تفاوت بسیار در کیفیت زندگی و میزان رضایت امتیاز قابل توجهی است) و همچنین با توجه به شناخت و اشراف نویسندگان نسبت به این سکونتگاه در دو دوره قبل و بعد از ارتقاء، تناسب جغرافیایی و فرهنگی با سه شهر مذکور و اهمیت هدف این تغییرات و تأثیر آن در زندگی ساکنان این شهر، موردتوجه نویسندگان بود تا به کاربردی‌تر شدن پژوهش کمک کند.

یافته‌ها و بحث

یافته‌های حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که سن جوان‌ترین و مسن‌ترین پاسخگویان، به ترتیب ۱۸ و ۷۰ سال می‌باشد. در خصوص وضعیت جنسیت نتایج نشان می‌دهد که ۲۲۹ نفر از پاسخگویان مرد و ۱۳۱ نفر زن بودند. همچنین طبق نتایج، ۴۳٫۱ درصد از جامعه آماری مجرد، ۵۱٫۹ درصد متأهل و ۵ درصد نیز مطلقه بودند. بررسی وضعیت تحصیلی پاسخگویان نشان می‌دهد ۱٫۹ درصد از پاسخگویان بی‌سواد، ۹٫۴ درصد زیر دیپلم، ۳۲٫۲ درصد دارای مدرک دیپلم و باقی پاسخگویان دارای تحصیلات دانشگاهی (کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری) بودند. در خصوص وضعیت سنی نیز نتایج نشان می‌دهد که بیش‌ترین و کم‌ترین میزان با ۴۴٫۷ و ۹٫۴ درصد به ترتیب برای گروه‌های سنی ۲۶-۴۰ و بیش‌تر از ۵۵ سال است. بررسی وضعیت مالکیت مسکن نیز نشان می‌دهد که وضعیت مسکن ۵۱٫۹ درصد از ساکنان ملکی، ۸٫۱ درصد رهن و ۴۰ درصد نیز اجاره‌ای است. بررسی وضعیت شغلی پاسخگویان نشان می‌دهد که مشاغل آزاد با ۳۴٫۲ درصد بیش‌ترین و بازنشستگان نیز با ۵٫۳ درصد کم‌ترین میزان را دارند. همچنین بیش از ۷۰ درصد از پاسخ‌دهندگان معمولاً بیش‌تر از ۱۰ سال سابقه سکونت در محل زندگی‌شان را دارند که نشان از سابقه بالای سکونت در روستا- شهرهای پژوهش است.

بررسی و تحلیل ابعاد عینی کیفیت زندگی

بعد اجتماعی

یکی از ابعاد مهم و موردتوجه در زمینه ارتقای روستا به شهر، رضایتمندی مردم از تغییرات صورت گرفته اجتماعی در شهر است. در بعد اجتماعی، یکی از موضوعات بسیار مهم و موردتوجه، رضایتمندی ساکنان در زمینه‌های مختلف فردی- اجتماعی از ارتقاء سکونتگاه‌های روستایی به شهر است. بررسی دیدگاه‌های مردم در شهرهای هدف مطالعه نشان می‌دهد که در زمینه رضایتمندی از بهبود وضعیت زندگی فردی و اجتماعی، تفاوت قابل توجهی از تحلیل داده‌های پژوهش قابل دریافت است. به‌گونه‌ای که در شهر کوپن به ترتیب ۴۲٫۳، ۴۰ و ۵۰ درصد از پاسخگویان اعتقاد دارند که در زمینه‌های امید به بهبود شرایط زندگی در آینده، رضایت از شرایط و موقعیت اجتماعی خود و همچنین تأمین امنیت فردی و اجتماعی در محل زندگی‌شان تغییرات مطلوبی نسبت به گذشته صورت گرفته است. در شهر بوستان نیز نظر پاسخگویان

نشان می‌دهد که اگرچه تغییرات مطلوب فاحشی صورت نگرفته است ولی با توجه به کاهش نارضایتی‌ها نسبت به قبل از ارتقای سکونتگاه و همچنین تغییرات مطلوب در معیشت و اقتصاد مردم، می‌توان به بهبود ذهنیت مردم در مورد وضعیت حال و آتی زندگی‌شان امیدوار بود. درحالی‌که بررسی دیدگاه‌های مردم در دو شهر سپیدار و مصیری نشان می‌دهد که بسیاری از مردم امید پائینی به بهتر شدن شرایط زندگی در آینده دارند. همچنین در زمینه رضایت از شرایط و موقعیت اجتماعی، ۵۱٫۱ درصد از پاسخ‌دهندگان در شهر سپیدار و ۴۵ درصد در شهر مصیری اظهار داشته‌اند که در شرایط و موقعیت اجتماعی آن‌ها تغییرات مطلوبی صورت نگرفته است. در زمینه تأمین امنیت فردی و اجتماعی نیز ۶۱ درصد از مردم در شهر سپیدار و ۳۹ درصد در شهر مصیری اظهار داشتند که از میزان امنیت فردی و اجتماعی خود بعد از ارتقای سکونتگاه ناراضی هستند.

آموزش

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۸۲٫۲ درصد از پاسخگویان در شهر سپیدار از کمیت مراکز آموزشی بعد از ارتقای روستا به شهر ناراضی بودند، همچنین پرسش‌شوندگان در زمینه کیفیت برخورداری از خدمات گوناگون آموزشی و برخورداری از سطح سواد و آگاهی عمومی، رضایت پائینی داشتند به این صورت که به ترتیب ۶۶٫۷ و ۵۳٫۳ درصد از پاسخگویان اظهار کردند که در این زمینه‌ها تغییر مطلوبی به وجود نیامده است. از عوامل تأثیرگذار در این مسئله می‌توان به نوپا بودن این شهر، غلبه فرهنگ روستایی، عدم توجه به زمینه‌ها و ظرفیت‌های انسانی و محیطی موجود و همچنین ضعف در بسترسازی مطلوب در این شهر اشاره کرد. با توجه به نظر شهروندان در این شهر هیچ‌گونه دکه روزنامه، نشریه، کتابخانه و مراکز فنی و حرفه‌ای وجود ندارد، مسئله‌ای که باعث نارضایتی زیاد مردم از شرایط ایجادشده بعد از ارتقای روستا به شهر شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در شهر بوستان اگرچه مطلوبیت قابل‌اتکایی برقرار نبود، ولی نسبت به شهر سپیدار دارای شرایط مطلوب‌تری است. بدین‌صورت که در زمینه‌های مذکور به ترتیب ۴۰، ۲۱٫۳ و ۲۳٫۸ درصد از پاسخگویان از وضعیت موجود ناراضی بودند که نسبت به عدم رضایت گسترده قبل از ارتقای سکونتگاه به شهر، کاهش قابل‌توجهی داشته است. همچنین یافته‌های حاصل از داده‌های پژوهش در مورد ارتقای روستا به شهر در بهبود وضعیت آموزش در شهرهای کوپن و مصیری نشان می‌دهد که ۲۸٫۹ درصد از پاسخگویان در شهر کوپن از کمیت مراکز آموزشی رضایت دارند، درحالی‌که در شهر مصیری ۷۳ درصد از پاسخگویان معتقد هستند بهبودی در این زمینه در شهر آن‌ها حاصل نشده است. همچنین در زمینه کیفیت برخورداری از خدمات شهری نیز با توجه به آمار، شهر کوپن شرایط مطلوب‌تری دارد. به‌گونه‌ای که میزان رضایت در شهر مصیری به ۹ درصد و در شهر کوپن به ۳۷٫۶ درصد بعد از ارتقاء می‌رسد.

بهداشتی - درمانی

یافته‌های تحقیق در زمینه ارتقا روستا به شهر در بهبود وضعیت بهداشتی - درمانی نشان می‌دهد که در شهر بوستان ۲۳٫۸ درصد از پاسخگویان از حمایت‌های بهداشتی - درمانی پس از ارتقاء به شهر ناراضی بوده و ۳۰ درصد نیز از این شرایط رضایت داشتند. در زمینه دسترسی به پزشک و همچنین هزینه‌های بهداشت و درمان، اگرچه ساکنان با رضایت ۳۱٫۳ درصدی میزان رضایت بالایی نداشتند، ولی با توجه به نارضایتی ۳۳٫۸ درصدی و تفاوت فاحش با عدم رضایت در قبل از ارتقای سکونتگاه (۶۷٫۵)، می‌توان نتیجه گرفت که در این زمینه، اقدامات نسبتاً مطلوبی صورت گرفته است. درحالی‌که مطابق یافته‌ها در شهر سپیدار، بیش از ۷۰ درصد مردم، از حمایت‌های بهداشتی - درمانی ناراضی بودند. همچنین حدود ۷۷٫۸ درصد از مردم نیز اعتقاد داشتند که در زمینه دسترسی به پزشک و بهبود هزینه‌های بهداشت و درمان، پس از ارتقای روستا به شهر، تغییر مطلوبی صورت نگرفته است. به‌گونه‌ای که این شهر حتی یک پزشک عمومی

ندارد. با توجه به نظر شهروندان، در شهر سپیدار هیچ‌گونه تغییری نسبت به گذشته صورت نگرفته است و شهروندان اعتقاد داشتند که فقط نام شهر را همراه با مشکلات فراوان حاصل از آن تحمل می‌کنند. همچنین نتایج پژوهش در شهرهای کوپن و مصیری نشان می‌دهد که شهر کوپن وضعیت بسیار مطلوب‌تری دارد. به‌گونه‌ای که در سه زمینه مذکور این شهر پس از ارتقاء دارای میزان رضایت ۵۰، ۵۲،۳ و ۵۲،۳ درصدی است درحالی‌که شهر مصیری به ترتیب دارای میزان رضایت پایین ۲۱، ۱۸ و ۸ درصدی است. با توجه به نظر بسیاری از شهروندان، این شهر پس از بالغ‌بر ۱۵ سال که از ارتقاء آن می‌گذرد، هنوز بیمارستان ندارد و اقدامات صورت گرفته نیز نتوانسته است موجب رضایت ساکنان گردد.

بعد اقتصادی

یکی از ابعاد مهم و موردتوجه در زمینه ارتقای نقاط روستایی به شهر، ایجاد تغییرات مطلوب در زمینه‌های اقتصادی همچون وضعیت اشتغال، معیشت و درآمد ساکنان است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که پاسخ‌دهندگان در شهرهای سپیدار و مصیری میزان رضایت پایینی از وضعیت اشتغال سکونتگاه‌های خود پس از ارتقاء دارند. به‌گونه‌ای که به ترتیب ۷۴،۴ و ۶۸ درصد از ساکنان در این دو شهر اعتقاد داشتند در وضعیت اشتغال آن‌ها نسبت به قبل از ارتقاء سکونتگاه، تغییرات مطلوبی صورت نگرفته است. با توجه به نظر پاسخ‌دهندگان در زمینه توجه به نیازهای اشتغال، در شهر سپیدار تغییر مطلوبی صورت نگرفته است، به‌گونه‌ای که این شهر فاقد هرگونه کارگاه تولیدی یا درآمد سازی است که بتواند موجب ماندن جوانان در این شهر شود. همچنین با توجه به اینکه عموم باغ‌های این شهر شخصی هستند، نیاز محدودی به کارهای مربوطه در این زمینه‌های فصلی نیز وجود دارد. در شهر مصیری نیز پاسخ‌دهندگان اعتقاد داشتند که این امکان به‌صورت مطلوبی در شهر آن‌ها فراهم نشده است و ظرفیت‌های فراوان نیروی انسانی و محیطی این شهر مورد بی‌توجهی قرار گرفته است، که نتیجه آن مهاجرت‌های گسترده خانواده‌ها از این سکونتگاه است. در زمینه اشتغال، یکی از مسائل مهم به‌خصوص در شهرهای کوچک و قومی، توجه به مسئله جنسیت است. با توجه به نتایج پژوهش، ۸۷،۸ درصد از پاسخ‌دهندگان در شهر سپیدار و همچنین ۶۹ درصد در شهر مصیری، اعتقاد داشتند که در وضعیت اشتغال زنان بعد از ارتقاء سکونتگاه، تغییرات مطلوبی صورت نگرفته است. از دیگر مسائلی که در زمینه اشتغال موردتوجه است، می‌توان به میزان تغییرات در نوع اشتغال از کشاورزی به مشاغل دیگر^۱، میزان رضایت از امنیت شغلی خود و رضایت از پایداری اشتغال اشاره کرد که نتایج پژوهش در زمینه‌های مذکور، نشان‌دهنده رضایت بسیار پایین ساکنان روستا-شهرهای سپیدار و مصیری از زمینه‌های ذکر شده است. درحالی‌که در شهرهای کوپن و بوستان در زمینه اشتغال و ابعاد آن، وضعیت مطلوب‌تری حاکم است. دلایل این مسئله را می‌توان؛ قرارگیری این دو شهر بر شریان اصلی ارتباطی جنوب کشور، وجود و رونق مشاغل فراوان در شهر کوپن تحت تأثیر وجود جاده مهم ارتباطی و همچنین وجود شغل‌های آزاد فراوان در شهر بوستان به‌خصوص به خاطر وجود باغات مرکبات این شهر دانست.

مدیریت

مدیریت شهری نقش مهمی در بهبود شرایط ساکنان و توسعه شهری دارد. اهمیت این مسئله و تأثیر آن در رضایتمندی ساکنان، از آن‌رو است که هرگونه بهبودی در زندگی ساکنان، تحت تأثیر اقدامات مدیریتی شهر صورت می‌گیرد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان رضایت ساکنان قبل از ارتقاء سکونتگاه در هر چهار سکونتگاه وضعیت نامطلوبی داشته است. به‌گونه‌ای که ۷۱، ۵۷،۶، ۸۳،۳ و ۸۲،۲ درصد از ساکنان به ترتیب در شهرهای مصیری، بوستان، سپیدار و کوپن از وضعیت موجود ناراضی بودند. درحالی‌که در دوره بعد از ارتقاء سکونتگاه، رضایت از عملکرد

۱. با توجه به تکیه شهر بر نوع اشتغال خدماتی و صنعتی و به‌خصوص تکیه شهرهای کوچک بر نوع اشتغال خدماتی، میزان تغییرات ایجادشده در این زمینه بسیار موردتوجه است.

مدیریتی در این شهرها مقدار زیادی دستخوش تحول شد. به گونه‌ای که به جز شهر سپیدار که با توجه به نتایج پژوهش و با توجه به رضایت صفر درصدی و نارضایتی بالای ۷۷ درصدی، در وضعیت نامطلوب مدیریتی بعد از ارتقاء به شهر قرار دارد، در باقی شهرها شاهد کاهش میزان نارضایتی ساکنان هستیم. به طوری که میزان نارضایتی در شهرهای مصیری، بوستان و کوپن به ترتیب به ۳۸، ۲۱،۳ و ۱۴،۴ درصد تقلیل یافته است و با وجود رضایت نه‌چندان بالا در شهر مصیری، شهرهای بوستان و کوپن رضایت نسبتاً مطلوب ۳۱،۳ و ۴۷،۸ درصدی داشته‌اند.

کیفیت مکان

نتایج حاصل از سنجش دیدگاه‌های پاسخ‌دهندگان در مورد تغییرات حاصل از ارتقاء روستا به شهر در بهبود کیفیت محیط شهری نشان می‌دهد که در شهرهای کوپن و بوستان تغییرات مثبتی صورت گرفته است. به گونه‌ای که در شهر کوپن به ترتیب ۵۶،۷، ۵۰،۵، ۵۳،۳ و ۴۷،۷ درصد از پاسخ‌دهندگان اظهار کرده‌اند که وضعیت بهداشت عمومی، نظافت و پاکیزگی، نحوه جمع‌آوری و دفع زباله و سامانه تخلیه فاضلاب شهری بعد از ارتقای روستا به شهر، بهبود یافته است. در شهر بوستان نیز ۳۷،۶، ۲۶،۶، ۳۲،۵ و ۳۲،۵ درصد از شهروندان از وضعیت موجود بعد از ارتقاء رضایت داشتند. در حالی که در شهر سپیدار در زمینه‌های منظور کیفیت محیطی، بهبودی حاصل نشده است و پاسخ‌دهندگان از شرایط موجود ناراضی بودند. ساکنان معتقد بودند برنامه‌ریزی در این زمینه‌ها به همان شکل قبل از ارتقاء سکونتگاه جریان دارد و هیچ‌گونه برنامه‌ریزی در این زمینه صورت نگرفته است. در شهر رستم نیز پاسخ‌دهندگان میزان رضایت متوسطی از وضعیت این سکونتگاه پس از ارتقاء به شهر داشتند.

زیرساخت‌ها و مجموعه دسترسی

تحلیل داده‌های پژوهش در زمینه دسترسی به خدمات شهری نشان می‌دهد که، به ترتیب ۵۷،۷، ۴۹،۹، ۶۲،۲ درصد از پاسخ‌دهندگان در شهر کوپن و ۳۲،۵، ۲۰،۱ و ۵۱،۳ درصد در شهر بوستان از کمیت مراکز خدمات رسانی، دسترسی به خدمات شهری و رضایت از کیفیت امکانات گوناگون خدماتی همچون خرده‌فروشی، نانوايي، سوپرمارکت و غیره رضایت داشتند در حالی که ۷، ۶ و ۲۶ درصد از شهروندان در شهر مصیری از تغییرات صورت گرفته در این زمینه‌ها رضایت داشتند و در شهر سپیدار نیز درصد بسیار بالایی از شهروندان تغییرات در این زمینه‌ها را ناامیدکننده می‌دانستند. پاسخ‌دهندگان در شهر سپیدار اظهار داشتند که یک سکونتگاه شهری قبل از وجود هر امکاناتی نیاز به شناخت کامل از مسائل و توجه به نیازهای جمعیت موجود و برنامه‌ریزی در آن راستا دارد. در حالی که در این فعل‌وانفعال ارتقاء سکونتگاه، تنها چیزی که مشاهده کرده‌اند، تغییر نام سکونتگاهشان از روستا به شهر است، بدون اینکه توجهی به نیازهای ساکنان و نیاز این سکونتگاه به تغییرات زیربنایی و روبنایی شود. یکی از مواردی که در زمینه دسترسی مورد اهمیت است، وضعیت دسترسی و ارتباط درون و برون شهری است. تحلیل یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۵۷،۸ درصد از پاسخ‌دهندگان در شهر سپیدار از وضعیت ارتباط با شهرها و روستاهای مجاور و ۷۸،۹ درصد نیز از کیفیت راه‌های ارتباطی و دسترسی آسان ناراضی بودند و اعتقاد داشتند که با توجه به اتصال راه ارتباطی این شهر به شریان اصلی ارتباطی شهرستان کهگیلویه با شهر یاسوج، میزان خطرات نیز بیش‌تر از پیش شده است. ۹۶،۷ درصد از مردم نیز از کیفیت و کمیت سامانه حمل‌ونقل عمومی انتقاد داشته و بر این عقیده بودند که اقدام مطلوبی در این زمینه صورت نگرفته و شرایط به همان شکل گذشته باقی‌مانده است. در موارد اشاره‌شده در شهر مصیری نیز تغییر مثبتی پس از ارتقاء سکونتگاه صورت نگرفته است و شرایط نه‌چندان مطلوبی در این شهر حاکم است. اما در شهر بوستان و کوپن با وجود نارضایتی‌های موجود، ولی با توجه به نظر پاسخ‌دهندگان در مورد نقش ارتقاء روستا به شهر در بهبود وضعیت دسترسی و زیرساخت‌های ارتباطی، بهبود نسبی حاصل شده است.

ارزیابی رضایت از عملکرد شهرداری در چهار شهر

برای پی بردن به این موضوع که آیا در میزان رضایت ساکنان چهار شهر از عملکرد شهرداری تفاوت وجود دارد یا خیر. از آزمون میانه وستنبرگ - مود استفاده شد (جدول ۲). هدف آزمون میانه این است که آیا مقادیر میانه یک متغیر وابسته در بین دو یا چند نمونه مستقل متفاوت است یا خیر؟. با توجه به نتایج، مقدار کای اسکوئر (۱۱۸,۷۹۵) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰,۰۵، معنی‌دار است (مقدار به‌دست‌آمده کوچک‌تر از ۰,۰۵ است). با توجه به این سطح معناداری مقادیر تحلیل مشخص شد که میان سطح میانه پاسخ‌ها تفاوت معناداری وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت به لحاظ آماری در میزان رضایت چهار شهر از عملکرد شهرداری تفاوت وجود دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون میانه در شهرهای مورد پژوهش

تعداد	مقدار کای اسکوئر	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	متوسط نمره پاسخگویان
۳۶۰	۱۱۸,۷۹۵	۳	۰,۰۰۰	۲,۰۰

از طریق آزمون میانه، علاوه بر تعیین معنی‌داری تفاوت یا عدم تفاوت رضایت مردم مناطق مختلف از عملکرد شهرداری، می‌توان پی برد که این رضایت در کدام گروه بیش‌تر و در کدام گروه کم‌تر است. با توجه به نتایج جدول ۳، تفاوت معنی‌دار در میزان رضایت مردم چهار شهر وجود دارد. به‌گونه‌ای که تعداد مقادیر بزرگ‌تر از میانه به‌دست‌آمده در شهر کوپن و بوستان دارای وضعیت مطلوب و در دو شهر مصیری و سپیدار در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. درحالی‌که مقادیر کوچک‌تر از میانه، عکس این مسئله را نشان می‌دهند. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان نتیجه گرفت که میزان رضایت از عملکرد شهرداری به ترتیب در شهرهای کوپن و بوستان در وضعیت مطلوب و در دو شهر سپیدار و مصیری در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. از نظر رتبه‌ای نیز، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، میزان رضایت از میانه عملکرد شهرداری در شهر کوپن در مطلوب‌ترین شرایط (۷۱) و شهر سپیدار (با میانه ۷) در پایین‌ترین مرتبه قرار دارد.

جدول ۴. میزان رضایت ساکنان از عملکرد شهرداری در شهرهای مورد پژوهش

شهر	مقادیر
کوپن	> Median
	۷۱
مصیری	<= Median
	۱۹
بوستان	> Median
	۲۵
سپیدار	<= Median
	۷۵
	> Median
	۵۰
	<= Median
	۳۰
	> Median
	۷
	<= Median
	۸۳

ارزیابی رضایت ساکنان از مؤلفه‌های کیفیت زندگی

برای بررسی رضایت ساکنان از شرایط زندگی خود بعد از ارتقاء سکونتگاه به شهر، تمامی متغیرهای مورد بررسی پژوهش، تجمیع شده و به یک متغیر واحد (مجموع مؤلفه‌ها) تبدیل شدند. سپس برای بررسی آن از آزمون کای اسکوئر (خی دو) استفاده شد. با توجه به جدول ۴، مقدار کای اسکوئر (۱۶۹,۸۹۳) با اطمینان ۹۵ درصد و در سطح خطای کوچک‌تر از ۰,۰۵، معنی‌دار است. بنابراین، بین دو متغیر محل سکونت و رضایت از مؤلفه‌های کیفیت زندگی رابطه مستقیمی برقرار است. بدین‌صورت که بین شهرهای مورد پژوهش از نظر رضایت از مؤلفه‌های کیفیت زندگی تفاوت

معنی دار وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب همبستگی فی (۰,۶۸۷) و سطح معنی داری آن که در سطح کوچک تر از ۰,۰۵ معنی دار است، می توان گفت که تفاوت رضایت از مؤلفه های کیفیت زندگی در شهرهای مورد پژوهش در سطح نسبتاً قوی قرار دارد.

جدول ۵. ارزیابی رابطه بین محل سکونت افراد و رضایت از مجموعه مؤلفه های کیفیت زندگی

آماره کای اسکوتر	درجه آزادی (df)	معنی داری (Sig)	ضریب همبستگی فی
۱۶۹,۸۹۳	۹	۰,۰۰۰	۰,۶۸۷

مقایسه رضایت ساکنان از کیفیت زندگی در دو برهه قبل و بعد از ارتقاء سکونتگاه

با توجه به معنی داری تفاوت رضایت از مؤلفه های کیفیت زندگی در شهرهای مورد پژوهش، به بررسی و مقایسه رضایت ساکنان در دو برهه قبل و بعد از ارتقاء سکونتگاه ها پرداخته شد. برای این بررسی آزمون کروسکال والیس مورد استفاده قرار گرفت. خروجی جدول ۵ نشان می دهد که مقدار آزمون chi-square (۳۰,۷۳۲) در سطح معنی داری ۰,۰۰۰ و کوچک تر از مقدار ۰,۰۵ است. در نتیجه تفاوت معنی داری بین چهار شهر در میزان کیفیت زندگی قبل از ارتقاء سکونتگاه وجود دارد.

جدول ۶. نتایج آماره آزمون کروسکال والیس در چهار شهر

مقدار کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معنی داری
۳۰,۷۳۲	۳	۰,۰۰۰

در مرحله بعد به تعیین معنی داری تفاوت یا عدم تفاوت میزان رضایت از کیفیت زندگی در این برهه و در بین پاسخ دهندگان پرداخته شد. نتایج جدول ۶ نشان می دهد که میزان رضایت از کیفیت زندگی در شهر مصیری در بهترین شرایط قرار دارد و وضعیت شهر بوستان نیز نسبت به دو شهر کوپن و سپیدار مناسب تر است.

جدول ۷. میانگین رتبه ای کیفیت زندگی قبل از ارتقاء در شهرهای مورد پژوهش

شهر	تعداد	میانگین رتبه	اولویت بندی
کوپن	۹۰	۱۶۶,۹۴	سوم
مصیری	۱۰۰	۲۲۱,۰۴	اول
بوستان	۸۰	۱۸۵,۴۴	دوم
سپیدار	۹۰	۱۴۴,۶۲	چهارم
جمع	۳۶۰		

برای بررسی کیفیت زندگی در دوره بعد از ارتقاء سکونتگاه نیز از آزمون کروسکال والیس استفاده شد. با توجه به جدول ۷، مقدار آزمون chi-square (۱۴۳,۶۰۶) در سطح خطای کوچک تر از ۰,۰۱ معنی دار است. بنابراین با توجه به این نتایج، به لحاظ آماری در میزان کیفیت زندگی بعد از ارتقاء سکونتگاه در شهرهای مورد مطالعه پژوهش، تفاوت وجود دارد.

جدول ۸. نتایج آماره آزمون کروسکال والیس بعد از ارتقاء سکونتگاه در چهار شهر

مقدار کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معنی داری
۱۴۳,۶۰۶	۳	۰,۰۰۰

یکی از مسائل مهم در آزمون کروسکال والیس، تعیین معنی‌داری تفاوت یا عدم تفاوت میزان رضایت از کیفیت زندگی در مناطق موردپژوهش است. نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که قبل از ارتقاء سکونتگاه، کیفیت زندگی در دو شهر مصیری و بوستان دارای مطلوبیت بیش‌تری بود. درحالی‌که بعد از ارتقاء سکونتگاه، با توجه به نتایج، شرایط کمی متفاوت است (جدول ۸). به‌گونه‌ای که اگرچه میزان رضایت از کیفیت زندگی در شهر سپیدار همچنان در پایین‌ترین سطح قرار دارد، ولی میزان رضایت از کیفیت زندگی در شهر کوپن تغییر قابل‌توجهی داشته است. به‌گونه‌ای که با توجه به نتایج، شهر کوپن در یک سیر صعودی نسبت به قبل از ارتقاء قرار گرفته است و در این شهر احساس رضایت بیش‌تری نسبت به باقی شهرها برقرار است. به‌صورت کلی در این دوره در دو شهر کوپن و بوستان نسبت به دو شهر مصیری و سپیدار، رضایت بیش‌تری از کیفیت زندگی وجود دارد. از دلایل این ضعف رضایت در دو شهر مصیری و سپیدار می‌توان گفت؛ با توجه به ضعف عملکردی ارگان‌های شهری در زمینه بهبود شرایط دسترسی و عدم دسترسی‌های مناسب و سریع، نبود سیستم حمل‌ونقل مناسب، دسترسی نامناسب به ایستگاه‌های سوخت‌رسان، ضعف در کمیت و کیفیت دسترسی به امکانات آموزشی، عدم تغییرات مطلوب در زمینه‌های گوناگون اقتصادی از جمله اشتغال و درآمد ساکنان، همچنین عدم توجه مطلوب به بحث جنسیت در اشتغال ساکنان و غیره کیفیت زندگی کاهش پیدا کرده است، که نتیجه آن نارضایتی گسترده ساکنان بوده است. این مسئله، موجب مهاجرت‌های برون‌شهری گسترده در سال‌های اخیر شده است، که نتیجه آن خالی شدن تدریجی این شهرها است. درحالی‌که در دو شهر کوپن و بوستان اقدامات صورت گرفته توانسته است رضایت شهروندان را بعد از ارتقاء جلب کند. این رضایت به‌خصوص در شهر کوپن، با وجود ضعف‌های موجود در زمینه‌های مرتبط با بعد اقتصادی، تحت تأثیر موقعیت مناسب و قرارگیری بر روی شریان اصلی ارتباطی جنوب کشور و استفاده بهینه از این مهم و همچنین اقدامات مطلوب آموزشی و سایر موارد موردنظر ساکنان است که باعث تغییرات مثبت در نظر شهروندان و مطلوبیت کیفیت کلی زندگی در این روستا-شهرها شده است.

جدول ۹. میزان رضایت از کیفیت زندگی خود بعد از شهر شدن

شهر	تعداد	میانگین رتبه	اولویت‌بندی
کوپن	۹۰	۲۶۳,۲۳	اول
مصیری	۱۰۰	۱۳۴,۳۲	سوم
بوستان	۸۰	۲۲۳,۳۱	دوم
سپیدار	۹۰	۱۱۱,۰۴	چهارم
جمع	۳۶۰		

ارتباط بین مؤلفه‌های پژوهش و محل سکونت ساکنان

به‌منظور بررسی تأثیر محل سکونت بر هر یک از مؤلفه‌های پژوهش و با توجه به غیر نرمال بودن داده‌های پژوهش، از آزمون نا پارامتریک هم‌بستگی اسپیرمن استفاده شد. در این آزمون اگر ضریب معناداری کم‌تر از ۰,۰۵ باشد، نشان‌دهنده ارتباط معنادار میان متغیرهای پژوهش است. از این‌رو با توجه به ضریب همبستگی اسپیرمن میان مؤلفه‌های بیان شده با محل سکونت (جدول ۹) و با توجه به اینکه سطح معنی‌داری در همه مؤلفه‌ها کم‌تر از ۰,۰۵ است، با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت که میان محل سکونت و مؤلفه‌های پژوهش، رابطه معنادار و مستقیمی برقرار است. به‌گونه‌ای که بعد از ارتقاء، هر یک از این سکونتگاه‌ها در میزان متغیرهای بیان شده دارای تفاوت هستند. با توجه به نتایج پژوهش، دو شاخص مدیریت با مقدار ۰,۴۸۴ و اقتصادی با مقدار پایین ۰,۱۲۳ بیش‌ترین و کمترین همبستگی را با محل سکونت افراد دارند. به‌صورت کلی نتایج پژوهش حاکی از این است که میزان هرکدام از مؤلفه‌های بررسی شده در بین افراد ساکن در دو شهر

کوپن و بوستان بیش تر از دو شهر مصیری و سپیدار است.

جدول ۱۰. ارتباط بین مؤلفه‌های کیفیت زندگی با محل سکونت

متغیر	همبستگی اسپیرمن با محل سکونت	سطح معناداری (R)	تعداد	تأیید یا رد
مجموع مؤلفه‌های کیفیت زندگی	-۰,۴۱۷	۰,۰۰۰	۳۶۰	تأیید
وضعیت اجتماعی و فرهنگی	-۰,۴۲۸	۰,۰۰۰	۳۶۰	تأیید
وضعیت آموزش	-۰,۳۷۲	۰,۰۰۰	۳۶۰	تأیید
وضعیت اقتصادی و اشتغال	-۰,۱۳۳	۰,۰۲۰	۳۶۰	تأیید
وضعیت بهداشت و درمان	-۰,۳۷۵	۰,۰۰۰	۳۶۰	تأیید
وضعیت مدیریت	-۰,۴۸۴	۰,۰۰۰	۳۶۰	تأیید
وضعیت کیفیت مکان	-۰,۴۵۳	۰,۰۰۰	۳۶۰	تأیید
وضعیت زیرساخت‌ها و مجموعه دسترسی	-۰,۳۰۳	۰,۰۰۰	۳۶۰	تأیید

نتیجه‌گیری

بنا بر یافته‌های پژوهش، میزان رضایت ساکنان در چهار شهر در دو برهه زمانی قبل و بعد از ارتقاء دارای تفاوت قابل توجهی است. به گونه‌ای که بررسی کیفیت زندگی در دوره قبل از ارتقای سکونتگاه نشان می‌دهد میزان رضایت از کیفیت زندگی در شهر مصیری در بهترین حالت میان چهار شهر قرار دارد و شهر بوستان نیز نسبت به دو شهر کوپن و سپیدار دارای مطلوبیت بیش تری است. در حالی که در دوره بعد از ارتقای سکونتگاه، شاهد تغییرات قابل توجهی در رضایت ساکنان در چهار شهر هستیم. بر اساس نتایج، شهر مصیری در شرایط مناسبی قرار ندارد. این شهر در زمینه بهبود شرایط دسترسی وضعیت مطلوبی ندارد و عدم دسترسی‌های مناسب و سریع موجب ناراضی‌های ساکنان شده است. همچنین نبود سیستم حمل و نقل مناسب و دسترسی نامناسب به ایستگاه‌های سوخت‌رسان و ضعف در کمیت و کیفیت دسترسی به امکانات مختلف شهری و عدم تغییرات مطلوب در زمینه‌های گوناگون اقتصادی از جمله اشتغال و درآمد ساکنان از دیگر مسائلی است که موجب ناراضی‌های چشمگیر ساکنان شده است. ساکنان در این شهر اعتقاد دارند تغییر در یک سکونتگاه روستایی باهدف بهبود شرایط موجود و رفاه و آسایش شهروندان صورت می‌گیرد، در حالی که در فرایند ارتقای سکونتگاه آن‌ها به این مسئله توجه نشده است. به صوت کلی شهر مصیری با توجه به موقعیت و اهمیتی که دارد، بعد از تبدیل شدن به شهر به‌عنوان مرکز شهرستان رستم انتخاب شد، با این وجود و با وجود ذکر این نکته که قریب بر پانزده سال از ارتقای این سکونتگاه می‌گذرد، اما در تأیید نتایج پژوهش حاضر، نظرات ساکنان و همچنین مشاهدات صورت گرفته، شهر مذکور وضعیت مناسبی ندارد و اقدامات محدود صورت گرفته نتوانسته است رضایت ساکنان را برآورده کند. با وجود مدت‌زمان مذکور، این شهر هنوز طرح جامع سازمان‌یافته‌ای ندارد و در حوزه‌های زیربنایی و زیرساختی با مشکلات عدیده‌ای مواجه است. به گونه‌ای که با وجود جمعیت بی‌شمار، مرکزیت شهرستان و نیازهای فراوان جمعیت ساکن و جمعیت‌های روستایی پیرامون، این شهر هنوز بیمارستانی ندارد و از کمبود شدید پزشک متخصص رنج می‌برد. مشکلات موجود در زیرساخت‌های حمل و نقل شهری از دیگر جلوه‌گاه‌های ناراضی‌های شهروندان است؛ کف‌سازی نامناسب، و گاهاً نبود کف‌سازی در معابر شهری، ضعف در ترمیم و آسفالت استاندارد کوچه و خیابان‌های شهر، مشکلات روشنایی معابر و به‌خصوص نبود هیچ‌گونه ایستگاه سوخت‌رسان در شهر و حاشیه‌های جانبی آن که با توجه به فاصله زیاد و دسترسی نامناسب به ایستگاه‌های موجود در شهرهای هم‌جوار موجب صرف هزینه‌های زیاد مالی و زمانی برای شهروندان شده است، از دیگر دلایل ناراضی‌های ساکنان می‌توان به دسترسی ضعیف به مراکز آموزشی از جمله مراکز آموزش و پرورش و آموزش عالی و غیره اشاره کرد.

دلایل مذکور ضمن صدمات بسیار به کالبد شهر، پیامدهای منفی زیادی نیز برای جمعیت ساکن داشته است. به طوری که تحت تأثیر تعطیلی چندساله کارخانه قند، نبود کارخانه و کارگاه تولیدی قابل‌اتکا و عدم کارآفرینی مطلوب و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود طبیعی و انسانی به خاطر ضعف برنامه‌ریزی در بدنه مدیریتی شهر و عدم شناخت و توان مدیریت شهری در زمینه بهره‌وری اقتصادی و زمینه‌سازی اشتغال گسترده در شهر، در سال‌های اخیر نارضایتی‌ها افزایش یافته است. مسئله‌ای که موجب مهاجرت‌های برون‌شهری گسترده از این شهر به شهرهای هم‌جوار از جمله نورآباد، یاسوج و شیراز و باهدف بهبود شرایط زندگی و اشتغال شده است، که نتیجه آن عدم برخورداری مطلوب از نیروهای جوان و توانمند در اثر این اتفاق بوده است. این مسئله با شدت بیش‌تری در شهر سپیدار جریان دارد. به‌گونه‌ای که نه تنها هیچ‌گونه برنامه‌ریزی برای تبدیل این سکونتگاه مدنظر نبود و فرایند تبدیل آن به شهر بسیار سریع و در مدت‌زمان کوتاهی بعد از تبدیل آن به مرکزیت بخش صورت گرفت، بلکه بعدازاین اقدام نیز هیچ‌گونه برنامه‌ریزی زیربنایی و تغییراتی که نشان‌دهنده هدفمند بودن این تغییرات برای بهبود و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان باشد صورت نگرفته است. از دلایل این امر می‌توان به عدم توجه کافی مسئولین محلی و استانی به توسعه منطقه‌ای، ارتقاء بدون برنامه این شهر، فاصله زیاد آن از شهرهای هم‌جوار از جمله یاسوج و عدم برنامه‌ریزی متعاقب برای دسترسی مناسب‌تر ساکنان و روستاهای بیشمار تابعه به خدمات گوناگون شهری، همچنین برنامه‌ریزی در سطح کلان از جمله فقدان برنامه‌ریزی منطقه‌ای و توزیع نامتعادل خدمات و امکانات و به دنبال آن ایجاد شکاف فضایی تحت تأثیر طایفه سالاری و نقش عمده آن در بروز تنش‌های درون منطقه‌ای اشاره کرد. به طوری که در نگاه کلان مدیریت استانی، این اقدام نقش مهمی در انتخاب مسئولین و تقسیم پست‌های مهم شهری بدون در نظر گرفتن شایستگی‌های افراد دارد، که متعاقب آن باعث بروز ضعف در تخصص‌گرایی شهری، عدم شناخت کافی نیازمندی‌های شهری و تا حدودی تأثیر نگاه قومی و طایفه‌ای در برنامه‌ریزی‌های منطقه‌ای می‌شود، مسئله‌ای که نه تنها در عدم بهبود شرایط موجود نقش داشته است بلکه موجب مهاجرت‌های گسترده و به خطر افتادن سازمان تولید و کاهش نیروی انسانی شهری شده است. همچنین ضعف مدیریت کلان استانی در توجه به ظرفیت‌های موجود و نواقص طرح‌های آمایش سرزمین یا عدم توجه در به‌کارگیری مناسب این طرح‌ها و نتایج متعاقب آن برای بهره‌وری سرزمینی از دیگر دلایلی است که نتیجه آن نارضایتی گسترده شهروندان زیر سایه اقدامات عجولانه و بدون برنامه‌ریزی دقیق و سازمان‌یافته مدیریتی است. این اتفاق باعث شده است در هر دو برهه زمانی قبل و بعد از ارتقاء سکونتگاه رضایت ساکنان از مؤلفه‌های کیفیت زندگی در بدترین شرایط بین چهار شهر قرار بگیرد. درحالی‌که با توجه به نتایج پژوهش، در دو شهر کوپن و بوستان اقدامات صورت گرفته توانسته است در میزان رضایت شهروندان بعد از ارتقاء سکونتگاه تأثیرگذار باشد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد اقدامات صورت گرفته در شهرهای کوپن و بوستان بعد از ارتقاء سکونتگاه توانسته است رضایت ساکنان را برآورده کند، به‌گونه‌ای که این شهرها به ترتیب در رتبه‌های اول و دوم قرار دارند، این در حالی است که در دوره قبل از ارتقای سکونتگاه، شرایط متفاوت بود و شهر کوپن از نظر اولویت‌بندی در بین چهار شهر در بدترین شرایط قرار داشت و در شهر بوستان نیز باوجود رضایت نسبی ولی نارضایتی‌هایی نیز وجود داشت. این مسئله نشان می‌دهد که ارتقاء سکونتگاه در این شهرها با برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری مطلوب‌تری صورت گرفته است. مسئله‌ای که باعث شده است شهروندان از کیفیت زندگی خود بعد از ارتقای سکونتگاه رضایت بالایی داشته باشند. این میزان رضایت می‌تواند تحت تأثیر موقعیت قرارگیری، ظرفیت‌های بارز محیطی و مهم‌تر از همه، عملکرد مدیریت شهری باشد.

با توجه به نزدیکی این چهار شهر و شرایط محیطی و جغرافیایی تقریباً مشابهی که دارند، تفاوت محیطی قابل‌توجهی بین آن‌ها وجود ندارد، بر این اساس عامل مدیریت شهری و برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته می‌تواند نقش بالقوه‌ای در

بهبود شرایط و میزان رضایت شهروندان داشته باشد. به صورت کلی از دلایل بهبود چشمگیر رضایت شهروندان در دو شهر کوپن و بوستان می‌توان به گسترش بسیار بالای امکانات خدماتی و رفاهی (فروشگاه‌های مواد غذایی، رستوران، نانوایی، مسافرخانه و غیره) و دسترسی مناسب و بهینه شهروندان به این خدمات، وجود و ترمیم امکانات بهداشتی-درمانی، بهبود اشتغال به خاطر موقعیت ارتباطی مناسب این دو شهر و اتصال به شریان اصلی ارتباطی جنوب و جنوب غرب کشور که نقش بسیار زیادی در رونق اشتغال، استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود اقتصادی دو شهر (مانند شالیزارهای کوپن و باغات مرکبات و کارگاه‌های تولیدی در بوستان) و درآمدزایی برای ساکنان دارد - به گونه‌ای که این ظرفیت باعث بهبود بازار فروش تولیدات کشاورزی و دامی و دستیابی ساکنان محلی به شغل بهتر و درآمد بیشتر و پایدارتر شده است - بهبود و ارتقای امکانات زیرساختی از جمله دسترسی مناسب به ایستگاه‌های سوخت‌رسان، راه دسترسی، توانایی بالقوه در خدمات‌رسانی به حوزه نفوذ خود که نقش بسیار مهمی در تعادل شبکه فضایی منطقه‌ای داشته و غیره اشاره کرد. در مجموع بر اساس یافته‌های پژوهش، به ترتیب اهمیت، در شهرهای کوپن و بوستان با ارتقاء سکونتگاه به شهر؛ وضعیت مطلوبی در زمینه کیفیت زندگی حاکم شده است. اما سیاست مذکور در شهرهای مصیری و سپیدار (سپیدار در بدترین شرایط در بین چهار شهر قرار دارد) مطلوبیت چندانی نداشته است. مسئله‌ای که باعث اقبال بسیار پایین ساکنان از وضعیت زندگی خود در ابعاد مختلف کیفیت زندگی شهری شده است. در نهایت با توجه به نتایج ارائه شده، پژوهش حاضر به این نظریه دست‌یافت که با وجود اشتراکات محیطی - جغرافیایی و فرهنگی - اجتماعی زیادی که بین شهرهای مورد مطالعه وجود دارد اما تفاوت در نوع مدیریت شهری، شهرستانی و همچنین مدیریت کلان استانی - که تحت تأثیر سیاست‌های غالب درون استانی است - باعث تفاوت در میزان تغییرات صورت گرفته و همچنین رضایت متفاوت ساکنان شده است. این در حالی است که سه شهر مصیری، کوپن و بوستان هم‌مرز هستند و مرز بین شهرهای کوپن و بوستان مرز دو استان است. مسئله‌ای که نشان می‌دهد مرزهای اداری می‌توانند تحت تأثیر مدیریت‌ها، جوامع همگن را با حمایت‌های متفاوتی نشان دهند. از این جهت پژوهش حاضر پژوهشی نو است که با گستردگی بالایی از شاخص‌های مورد مطالعه، ضمن دستیابی به دستاوردهای حاضر، می‌تواند نتایج قابل‌تأملی نیز برای سایر پژوهش‌های مرتبط و همچنین خوانندگان غیربومی داشته باشد. چراکه با توجه به همه اشتراکات اشاره شده، نوع و میزان تغییرات تحت تأثیر برنامه‌ریزی و مدیریت شهری و کلان شهرستان است، مسئله‌ای که در دید عموم مردم و همچنین متخصصین بسیار مهم و قابل‌تأمل است.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی و رحمانی، اسماعیل. (۱۳۹۷). ارزیابی کیفیت زندگی ذهنی - ادراکی در مناطق شهری و تبیین عوامل موثر بر آن (مطالعه موردی: شهر کنارک). *مجله شهر پایدار*، ۱ (۳)، ۶۴-۵۱.
- ابراهیم‌زاده، عیسی و قادرمرزی، جمیل. (۱۳۹۴). تحلیلی بر کیفیت مسکن محلات شهری راهکاری جهت بهبود کیفیت زندگی شهروندان (مطالعه موردی: محلات شهر دهگلان). *جغرافیا و توسعه*، ۱۳ (۴۰)، ۱۵۶-۱۳۹.
- احدنژاد، محسن و نجفی، محسن. (۱۳۹۵). بررسی تطبیقی تفاوت‌های کیفیت زندگی در محلات برنامه‌ریزی شده و سکونتگاه‌های غیررسمی شهری (نمونه موردی: محلات کارمندان و اسلام‌آباد شهر زنجان). *نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۲۰ (۵۷)، ۴۷-۲۳.

- ایزدی، حسن و نوذری، معراج. (۱۳۹۲). ارتقای روستا به شهر و تأثیر آن در تحول تعامل‌های روستایی- شهری (مطالعه موردی: بخش بیضاء- شهرستان سپیدان). *پژوهش‌های روستایی*، ۴ (۱)، ۱۰۰-۷۷.
- حسنی‌نژاد، آسیه؛ مسیبی، سمانه و حسینی‌نژاد، اردلان. (۱۳۹۵). ارزیابی و سنجش شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات شهری (مطالعه موردی: حاجی‌آباد فارس). *مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای*، ۱۴ (۱)، ۱۸۴-۱۶۵.
- حیدرخانی، هاییل؛ قنبری، نوذر و محبی، سیروس. (۱۳۹۶). بررسی نقش ابعاد حمایت اجتماعی بر رضایت از کیفیت زندگی شهری (مورد مطالعه: شهروندان شهر کرمانشاه). *مطالعات جامعه‌شناختی شهری*، ۷ (۲۳)، ۱۳۲-۱۰۵.
- خادمی، امیرحسین؛ رهنما، محمدرحیم و داوری، الهام. (۱۴۰۰). بررسی آثار تحریم‌های هسته‌ای بر کیفیت زندگی شهروندان شهر آمل. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۳ (۲)، ۴۰۸-۳۸۹.
- خواجه، علیرضا؛ مهدوی، شهرام؛ سوری، فرشاد و صمدی، رضا. (۱۳۹۱). ارزیابی و سنجش شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: شهر کاشان). *مدیریت شهری*، ۳۰، ۲۹۶-۲۸۵.
- دربان‌آستانه، علیرضا و محمودی، منیژه. (۱۳۹۵). ارزیابی کیفیت زندگی در روستا- شهرهای جدید (مطالعه موردی: شهر بانوه). *جغرافیا و توسعه*، ۱۴ (۴۲)، ۲۱۸-۱۹۹.
- رحمانی، محمد. (۱۳۹۵). تحلیلی بر الگوی گسترش کالبدی- فضایی روستا- شهرها با مدل آنتروپی شانون و مدل هلدرن (مطالعه موردی: روستا شهر جورقان). *فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۹ (۱)، ۵۲-۳۹.
- رحیمیان، مهدی؛ حافظی، فرشته؛ غلامرضایی، سعید و حسین‌نژاد میر، نسربین. (۱۳۹۸). تبدیل روستا به شهر و تأثیر آن بر کیفیت زندگی ساکنان (مورد مطالعه: پیرانشهر). *فصلنامه آمایش محیط*، ۴۷، ۱۰۵-۸۵.
- رضوانی، محمدرضا؛ پروائی هره دشت، شیوا و منصوریان، حسین. (۱۳۹۴). سنجش عوامل موثر بر کیفیت زندگی شهری سالمندان در شهرهای نیشابور و عشق‌آباد. *مجله جغرافیا و توسعه فضای شهری*، ۲ (۱)، ۵۵-۳۹.
- زیاری، کرامت‌الله و رمضان‌زاده، رقیه. (۱۳۹۲). روستا شهر و نقش آن در تعادل بخشی ناحیه‌ای (مطالعه موردی: شهرستان بروجرد). *چشم‌انداز جغرافیایی در مطالعات انسانی*، ۸ (۲۴)، ۱۷-۳۷.
- شوهانی، نادر و کاکایی، نورالدین. (۱۳۹۹). رویکرد نوظهور روستا- شهرها و نقش آن‌ها در سازمان‌یابی و تعادل نظام فضایی سکونتگاه‌ها (مطالعه موردی: استان ایلام). *فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۱۲ (۴)، ۷۹۵-۷۷۵.
- عنابستانی، علی‌اکبر و صادقی، فخری. (۱۳۹۳). بررسی عوامل موثر بر گرایش روستائیان به ادغام روستاها در یکدیگر و ایجاد شهرهای جدید (مطالعه موردی: روستاهای پیرامون شهر بناب). *مجله برنامه‌ریزی فضایی*، ۴ (۱)، ۴۲-۲۵.
- فنی، زهره و واحدی یگانه، فرید. (۱۳۹۶). تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی فردی- اجتماعی در فضاهای شهری با تأکید بر جنسیت (مطالعه موردی: شهر سنندج). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۲ (۳۸)، ۱۰۲-۸۳.
- گودرزی، غلامعباس. (۱۳۹۶). تبیین نقش روستا شهرها در تعادل فضایی استان لرستان طی سال‌های «۱۳۳۵-۱۳۹۵». رساله دکتری، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی.
- منصوریان، حسین و عظیمی، سپیده. (۱۳۹۸). اندازه شهر و کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های شهری (مطالعه موردی: استان‌های گیلان و مازندران). *مجله شهر پایدار*، ۲ (۲)، ۱۴۰-۱۲۵.
- موسی‌زاده، صدیقه؛ میری، غلامرضا و انوری، محمدرضا. (۱۴۰۱). بررسی روابط متقابل شهر و روستا از بعد اقتصادی (نمونه موردی شهر جیرفت و روستاهای پیرامون). *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۲ (۶۷)، ۷۲-۵۷.
- میکانیکی، جواد؛ سرزهی، زهرا و اسکندری‌ثانی، محمد. (۱۳۹۵). کارکرد فضایی شهرهای کوچک در ارتباط با روستاهای پیرامون (نمونه موردی: شهر سریشه). *فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۵ (۱)، ۴۳-۶۰.

References

- Abou-Korin, A. A. (2014). Small-size urban settlements: Proposed approach for managing urban future in developing countries of increasing technological capabilities, the case of Egypt. *Ain Shams Engineering Journal*, 5, 377-390.
- Ahdnejad, M., & Najafi, S. (2016). A comparative Analysis of the Disparities Quality of Life in Urban Areas (Case study: Neighborhoods Karmandan and Islamabad Zanjan City).

- Geography and Planning*, 20(57), 23-47. [In Persian].
- Anabestani, A.A., & Sadegi, F. (2014). Evaluation of effective elements on villagers' tendency to the merger of villages and creation of new cities, *Spatial Planning*, 4(1), 25-42. [In Persian].
- Anne, C. K., Matthias, A., Katharina, H. S., Jürgen, O. & Jobst, A. (2018). How Does the Urban Environment Affect Health and Well-Being? A Systematic Review. *Urban science*, 4, 1-21.
- Bin Bishr, A. (2019). *Happy Cities Agenda, Global Happiness and Wellbeing Policy Report 2019*, Chapter 7, 112 -139.
- Bloh, H. V. (2008). *Small Towns as Interfaces for Interaction*. Exchange and Transition in Vietnam, Institute of Southeast Asian Studies II, University of Passau.
- Caron, J., Margaret, C., Mark, D., & Aihua, L. (2019). Predictors of quality of life in montreal, canada: a longitudinal study. *Community mental health journal*, 55(2), 189-201.
- Darbanastaneh, A., & Mahmoudi, M. (2016). Assessment of the Life Quality in New Agropolitans Case study: Banvareh in Kermanshah Province. *Geography and Development*, 14(42), 199-2018. [In Persian].
- Das, D. (2008). Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati. *Soc Indic Res*, 88, 297-310.
- Din. H., Shalaby, A., Hend Elsayed, F., Elariane, S.A. (2012). Principles of urban quality of life for a neighborhood. *Housing and Building National Research Center Journal*, 9 (1), 86-92.
- Ebrahimzadeh, I., & Ghadermarzi, J. (2015). An Analysis on the Quality of Housing in Urban Districts, A Guideline to Improve the Quality of Citizens' life Case Study: Dehgolan Districts. *Geography and Development*, 13(40), 139-156. [In Persian].
- Ebrahimzadeh, I., & Rahmani, I. (2018). Assess the subjective perception of quality of life in urban areas and the factors influencing Case Study: City of Konarak. *Journal of Sustainable City*, 1(3), 51-64. [In Persian].
- Fanni, Z., & Vahedi Yeganeh, F. (2017). Check Indexes of Quality of Life Individual - Social Urban Spaces with an Emphasis on Gender (Case Study: City of Sanandaj), *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 12(1), 83-102. [In Persian].
- Faria, P. A.M., Ferreira, F. A.F., Jalali, M. S., Bento, P., & António, N. J.S. (2018). Combining cognitive mapping and MCDA for improving quality of life in urban areas. *Cities*, 78, 116-127.
- Gilderbloom, J., & Brezlay, P. (2005). *HOPE VI: A Study of Housing and Neighborhood Satisfaction*. University of Louisville, Louisville.
- Gudarzi, G. A. (2016). *Explaining the role of rural towns in the spatial balance of Lorestan province during the years "1335-1395"*. PhD dissertation, Faculty of Geographical Sciences, Kharazmi University. [In Persian].
- Hasani Nejad, A., Mosayebi, S., & Hasani Nejad, A. (2015). Assessing the Quality of Life Indicators in Urban Neighborhoods (Case Study: Haji Abad, Fars). *Journal of Geography and Regional Development*, 1(26), 165-184. [In Persian].
- Heydarkhani, H., Ghanbari, N., & Mohebi, S. (2016). "Investigating the role of social support dimensions on satisfaction with the quality of urban life (case study: citizens of Kermanshah city)". *Urban Sociological Studies*, 7 (23), 105-132. [In Persian].
- Hosseini, A., Finn, B. M., & Momeni, A. (2023). The complexities of urban informality: A multi-dimensional analysis of residents' perceptions of life, inequality, and access in an Iranian informal settlement. *Cities*, 132, 104099.
- Hosseini, A., Finn, B. M., Sajjadi, S. A., & Mosavei, T. (2022). Urban Disparities and Quality of Life Among Afghan Refugees Living in Informal Settlements in Mashhad, Iran. *Applied Research in Quality of Life*, 1-25.
- Izady, H., & Nozari, M. (2013). Promoting Villages to Towns and its Role in Changing Rural –

- Urban Interactions (Case Study: Beyza' Town, Fars Province). *Rural Research*, 4(1), 77-100. [In Persian].
- Javaheri, F., Seraj, S., Rahmani, R. (2010). Analysis influencing employee on their quality of life (case study of: woman employee in Jihad). *Woman in development & policy (Journal of research women)*, 8 (2), 143-162.
- Joseph, M., Wang, F., & Wang, L. (2014). GIS-based assessment of urban environmental quality in Port-au-Prince, Haiti. *Habitat International*, 41, 33-40.
- Kamp, I. V., Leidelmeijer, K., Marsman, G., & Hollander, A. D. (2003). Urban Environmental Quality and Human Well-being towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts, a Literature Stud. *Landscape and Urban Planning*, 65, 5-18.
- Khademi, A., Rahnama, M. R., & Davari, E. (2021). Impacts of nuclear sanctions against Iran on urban life quality of city of Amol in Iran. *Human Geography Research Quarterly*, 53(2), 389-408. [In Persian].
- Khajeh, A., Mahdavi, S., Souri, F., & Samadi, R. (2019). "Evaluation and measurement of subjective indicators of the quality of urban life (case study: Kashan city). *Urban Management*, 30, 285-296. [In Persian].
- Khaled, A., & Elewa, A. (2019). Unlocking the Potentials of Urban Architecture in Enhancing the Quality of Urban Life in Urban Poverty Areas through Community Projects. *Environmental Science and Sustainable Development, ESSD*, 121-135.
- Lahoti, S., Lahoti, A., Saito, O. (2019). Benchmark assessment of recreational public Urban Green space provisions: A case of typical urbanizing Indian City, Nagpur. *Urban Forestry & Urban Greening*, 44, 1-14.
- Lambiri, D., Biagi, B., & Royuela, V. (2006). Quality of life in the Economic and urban Economic Literature. *Social Indicators Researc*, 84, 1, 1-25.
- Liu, J., Peter, N., Xuanxuan, H., & Derong, L. (2017). Urban livability and tourism development in China: Analysis of sustainable development by means of spatial panel data. *Habitat International*, 68, 99-107.
- Ma, L., Liu, S., Fang, F., Che, X., Chen, M. (2019). Evaluation of urban-rural difference and integration based on quality of life. *Sustainable Cities and Society*, 54, 101877.
- Ma, L., Woods, O., & Zhu, H. (2019). Restoration of an ancestral temple in Guangzhou, China: Re-imagining history and traditions through devotion to art and creation. *Cultural Geographies*, 26(1), 141-149.
- Mansourian, H., & Azimi, S. (2019). City size and quality of life in urban settlements Case Study: Guilan and Mazandaran Provinces. *Journal of Sustainable City*, 2(2), 125-140. [In Persian].
- McCrea, R., Shyy, T. K., & stimson, R. (2006). what is the strength of the link between objective and subjective indicators of urban quality of life?. *applied research in quality of life*, 1(1), 79-96.
- Mekaniki, J., Sarzehi, Z., & Eskandarithani, M. (2015). Spatial function of small towns in relation to surrounding villages (case example: Sarbisheh city). *JOURNAL SPACE ECONOMY & RURAL DEVELOPMENT*, 5(1), 43-60. [In Persian].
- Moroke, T., Carel, S., & Ilse, S. (2020). Neighbourhood sustainability assessment model for developing countries: A comprehensive approach to urban quality of life. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 15(1), 107-123.
- Mosazade, S., Miri, G. R., & Anvari, M. R. (2022). Analyzing the Relationship Between City and its influence From Economic Dimension (Case study of Jiroft city). *Journal of Applied researches in Geographical Sciences*, 22(67), 57-72. [In Persian].
- Mueller, J., Lu, H., Chirkin, A., Klein, B., & Schmitt, G. (2018). Citizen Design Science: A

- strategy for crowd-creative urban design. *Cities*, 72, 181-188.
- Omidi, S., Khatoon Abadi, A., Ebrahimi, M. S. (2014). Converting the Village to City and Sustainable Urban Development (A Case of Fars Province- Iran). *Journal of Civil Engineering and Urbanism*, 4(2), 195- 199.
- Pal, A. K., Kumar, U. C. (2005). Quality of Life Concept for the Evaluation of Societal Development of Rural Community in West Bangal, India. *Rural Development*, 15(2): 326.
- Papachristoua, I. A., & Rosas-Casalsa, Marti. (2019). Cities and quality of life. Quantitative modeling of the emergence of the happiness field in urban studies. *Cities*, 88, 191-208.
- Pearl, D.C. (2011). *Mapping the Quality of life experience in Alfama*. Unpublished.
- Rahimian, M., Hafizi, F., Gholamrezaei, S., & Hosseinnejad Mir, N. (2019). Transformation of village to city and its effect on the quality of life of residents (case study: Biranshahr). *Journal of Environmental Bases Territorial Planning*, 47, 85-105. [In Persian].
- Rahmani, M. (2015). Analysis of the physical-spatial expansion pattern of village-cities with Shannon's entropy model and Heldren's model (case study: Jorqan village). *Quarterly of New Attitudes in Human Geography*, 9(1), 39-52. [In Persian].
- Rezvani, M. R., Parvaei, S., & Mansouriyani, H. (2015). Assessment of effective factors on the elder quality of life in urban areas Case Study: Neyshabour County). *Geography and Urban Development*, 2(1), 39-55. [In Persian].
- Royuela, V., & Surinach, J. (2004). Constituents of Quality of Life and Urban Size. *Social Indicators Research, Volume 74*(3), 549-572.
- Shahraki, S. Z., Hosseini, A., Sauri, D., & Hussaini, F. (2020). Fringe more than context: Perceived quality of life in informal settlements in a developing country: The case of Kabul, Afghanistan. *Sustainable Cities and Society*, 63, 102494.
- Shahraki, S. Z., Hosseini, A., Sauri, D., & Hussaini, F. (2020). Fringe more than context: Perceived quality of life in informal settlements in a developing country: The case of Kabul, Afghanistan. *Sustainable Cities and Society*, 63, 102494. [In Persian].
- Shamsuddin, S., & Hassan, N. R. A., & Bilyamin, S. F. I. (2012). Walkable environment in increasing the livability of a city. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 50, 167-178.
- Sheng, M. J., Gu, C. L., & Wu, W. P. (2017). To move or to stay in a migrant enclave in Beijing: The role of neighborhood social bonds. *Journal of Urban Affairs*, 1, 1-16.
- Shohani, N., & Kakai, N. (2019). "Emerging village-cities approach and their role in the organization and balance of the spatial sense of settlements (case study: Ilam Province). *Quarterly of New Attitudes in Human Geography*, 12(4), 775-795. [In Persian].
- Stover, M.E., Leven, C.L. (1992). Methodological Issues in the Determination of the Quality of Life in Urban Area. *Urban Studies*, 29 (5), 737- 754.
- Talmage, C. A., & Chad, F. (2019). Quality of life, multimodality, and the demise of the autocentric metropolis: A multivariate analysis of 148 mid-size US cities. *Social Indicators Research*, 141, 1, 365-390.
- Tiran, J. (2016). Measuring urban quality of life: case study of Ljubljana. *Acta geographica Slovenica*, 56(1), 57-73.
- UN Habitat. (2013). *State of the world's cities 2012/2013*. Prosperity of cities, Routledge, New York.
- United Nations. (2019). *World Urbanization Prospects, the 2018 Revision*. New York: Department of Economic and Social Affairs Population Division.
- Van Kamp I., Leidelmeijer. K., Marsman. G., deHollander. A. (2003). Urban environmentalquality and human well-being towards aconceptual framework and demarcation ofconcepts: A literature study. *J. Landscape andUrban Planning*, 65, 5-18.
- Zanganhe shahraki, S., Hosseini, A., Sauri, D., Hussaini, F. (2020). Fringe more than context:

- Perceived quality of life in informal settlements in a developing country: The case of Kabul, Afghanistan. *Sustainable Cities and Society*, 63, 102494.
- Ziari, K., & Ramzanzadeh, R. (2012). Rural town and its role in regional balance (case study: Borujerd city). *Geographical perspective in human studies*, 8(24), 17-37. [In Persian].
- Zielinska Wczkowska, H., & Dziora-Kornatowska, K. W. (2010). Evaluation of Quality of life (QoL) of Student of the University of Third Age (U3A) on the Basis of Socio-Demographic Factors and Health Status. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 1-5.